

Lp Igor Taro
Lp Tarmo Miilits
Lp Martin Tulit
Siseministeerium

TAOTLUS

Vabaühenduste Liit esitab taotluse konkursile strateegilise partneri leidmiseks kodanikuühiskonna tugevdamiseks aastatel 2025-2027.

Taotleja nimi: Vabaühenduste Liit
Registrikood: 80005069
Kontaktandmed: Telliskivi 60A/3, 10412 Tallinn
info@heakodanik.ee ja triin@heakodanik.ee, +372 5620 3920
Arvelduskonto number ja pank: EE237700771006142372 (LHV)

Esmalt kirjutab taotlus lahti, mil moel vastab taotleja määruses kehtestatud nõuetele.

Seejärel on taotlus jagatud programmi strateegiliste suundade ja oodatavate tulemuste kaupa pakutavateks prioriteetideks, aja- ja tegevuskavaks ning eelarveks. Ajakava(d) ja eelarve(d), sh näidatud omafinantseeringu suurus(ed) on indikatiivsed ning neid korrigeeritakse iga partnerlusaasta alguses vastavalt vahenditele ja iga-aastasele tegevuskavale.

Oma unikaalsest positsioonist ning pikaajalisest mitmekülgsest kogemusest lähtuvalt esitab Vabaühenduste Liit taotluse kolmele erinevale prioriteetsele suunale. Vabaühenduste Liit on valmis läbirääkimisteks, et ette pandud tegevus- ja ajakava ning sihikuid parendada, aga ka selleks, et teha kokkuleppeid koostööks teiste taotlejatega.

Prioriteetne suund: „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“

Taotletav summa: 75 000 eurot aastas, kokku 225 000 eurot perioodiks 2025-2027
Omafinantseeringu suurus: Liit panustab ise omavahenditest vähemalt 32 000 eurot aastas, kokku vähemalt 96 000 eurot perioodil 2025-2027

Prioriteetne suund: „Võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted“

Taotletav summa: 60 000 eurot aastas, kokku 180 000 eurot perioodiks 2025-2027
Omafinantseeringu suurus: Liit panustab ise omavahenditest vähemalt 20 000 eurot aastas, kokku vähemalt 60 000 eurot perioodil 2025-2027

Prioriteetne suund: „Läbipaistev ja kaasav poliitika kujundamine“

Taotletav summa: 60 000 eurot aastas, kokku 180 000 eurot perioodiks 2025-2027
Omafinantseeringu suurus: Liit panustab ise omavahenditest vähemalt 20 000 eurot aastas, kokku vähemalt 60 000 eurot perioodil 2025-2027

Taotleja nõuetele vastavus ning võimekus taotluses kirjeldatud tegevuste elluviimisel, sihtide saavutamisel

Vabaühenduste Liit kinnitab, et vastab määruse §6 lõikes 2 sätestatud tingimustele ning annab kinnituseks järgnevalt ka mõned selgitused.

Vabaühenduste Liit on 1991. aastal asutatud avalikes huvides tegutsevaid vabaühendusi koondav ja esindav katusorganisatsioon. Vabaühenduste Liit ei ole riigi ega kohaliku omavalitsuse, samuti ühegi erakonna, äriühingu(te) või nende liidu, ametiühingu või kutseliidu valitseva mõju all.

Vabaühenduste Liidu [põhikiri](#) selgitab, et liidu eesmärk on Eesti vabaühenduste ühistegevuse arendamine, liikmete (s.o avalikes huvides tegutsevate ühingute) ühishuvide eest seismine, heade tavade levitamine ning avalikkuse ja oma liikmete kaasamine kodanikuühiskonna arendamisse.

Vabaühenduste Liidul on pikaajaline kogemus liikmete, aga ka teiste erinevate vabaühenduste kaasamisel ja võrgustike loomisel ja vedamisel. Liidul on taotluse esitamise hetkel [106 liiget](#), kes on vabakonnas aktiivselt tegutsevad ühendused, paljud neist ise valdkondlikud katusorganisatsioonid. Ka veab liit eest mitme temaatilise võrgustiku tegevust (nt 2025. aastal on aktiivsed annetuste kogujate võrgustik, huvikaitsevõrgustik, vabatahtlike kaasajate võrgustik, avatud valitsemise partnerluse võrgustik ja kommunikatsioonijuhtide võrgustik, varasemalt on liidu juures koos käinud ka vabaühenduste juhtide võrgustik, samuti on võrgustikutööd minevikus tehtud tegevusvaldkondade kaupa). Nii kaasab liit ühinguid mh nii huvikaitsekoostööde sõnastamisse (nt hiljuti kogusime vabaühenduste ettepanekuid bürokraatia vähendamiseks, et need liidu kaudu valitsusele esitada) kui ka liidu enda või kogu vabakonna laiemate sihtide seadmisel (nt on väga eriilmeliste ühingutele loodud kaasumisvõimalused nii liidu strateegialoome protsessidesse kui ka eetikakoodeksi uuendamisse jne).

Vabaühenduste Liit ise on aktiivne huvikaitseorganisatsioon (s.o ka üks liidu strateegilistest suundadest), osaledes poliitika kujundamises, aga ka elluviimises (nt Siseministeriumi pikaajalise strateegilise partnerina kodanikuühiskonna edendamisel). Nii liikmetöö kui võrgustikes tehtava töö tulemusel on Vabaühenduste Liit võimeline esitama ja esindama esindatava huvirühma seisukohti.

Oma liikme- ja võrgustikutöö edendamiseks taotles Vabaühenduste Liit 2024. aastal edukalt toetust Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt. Toetuse tulemusel, arenguhüppe käigus tehtud nii tehniliste kui praktiliste lahenduste katsetamise tulemusel sünnib liidu liikmete ja võrgustike töö edendamiseks värske strateegia, ühingute paremaks kaasamiseks, nende aktiivsuse tõstmiseks. Mh viis liit toetuse abiga läbi [15 intervjuud](#) erisuguste vabaühendustega, kaardistades nii ühingute

tänaseid vajadusi, tugevusi ja arengukohti, aga ka ühingute ootusi liidu enda tööle ja tegemistele vabaühenduste suunal.

Vabaühenduste Liit järgib oma tegevuses vabaühenduste eetikakoodeksi. Liit on alustanud ühenduste poolt 2002. aastal vastu võetud eetikakoodeksi kaasajastamise protsessi, et koodeks ühiskonnas aset leidnud muutustega, sh tehisintellekti kasutamise kiire levikuga, kooskõlas oleks. Ka Siseministeeriumi ametnikud on olnud kutsutud seni aset leidnud kaasamiskohtumistele koodeksi värskendamiseks. Et vabaühenduste eetikakoodeksi järgimist ootavad oma tingimustes väga erinevad rahastajad ja avaliku sektori koostööpartnerid, kaasame järgmiste sammude jooksul nii Siseministeeriumi kui ka teisi avaliku sektori ametnikke ja töötajaid eetikakoodeksi värskendamisse.

Vabaühenduste Liidu üks strateegilisi suundi on olnud ka vabakonna võimekuse kasvatamine, mistap liidul on selles valdkonnas pikaajaline ning mitmekülgne kogemus. Väga paljud liidu loodud materjalid nii käsiraamatute kui (veebi)koolituste näol on liidu kodulehel kättesaadavad, samuti pakub liit ühingutele igal aastal jooksvalt koolitusi ja töötube; ressursside olemasolul ka põhjalikumaid ning pikaajalisemaid arenguprogramme (nt tulevikujuhtide programm Aktiivsete Kodanike Fondi raames, mõju kasvatamise kiirendi huvikaitseorganisatsioonidele jne). Aastaid on liit korraldanud ka vabakonna konverentse ja suuri suvekoole, ent viimasel ajal on liit suursündmuste korraldamisele lähenenud ettevaatlikult nii ressursside vähesuse kui ka ühenduste muutunud osalemishuvi tõttu (põhjuseks eelkõige muutnud harjumused koroonakriisi järel, mistahes sündmuste üleküllus, samuti huvi eelkõige virtuaalsete sündmuste vastu jne). 2024. aastal koolitasime mh vabatahtliku tegevuse võrgustiku liikmeid eakate kaasamisest vabatahtlikku töösse, korraldasime tehisintellekti kasutamise töötoa, oleme pakkunud ühingutele võimalusi parendada Riigi Infosüsteemi Ameti toel oma küberturvalisust ning erasektori abiga oleme aidanud ühingutel strateegiliselt läbi mõelda oma kommunikatsioonitegevused.

Ka töötas Vabaühenduste Liit 2024. aastal teaduskirjanduse põhjal välja ja katsetas siis ühingute peal huvikaitsevõimekuse hindamise mudelit, mille abil saab iga organisatsioon tuvastada enda huvikaitaselüngasid. Liit soovib mudelit edasi arendada, et muuta see tööriistaks, mille abil on Eesti vabaühendustel võimalik organisatsiooni edu avalike huvide kaitsel suurendada.

Veel on Vabaühenduste Liidul pikaajaline kogemus kodanikuühiskonna organisatsioonide rahastamist puudutavate teemade analüüsimisel ja kommunikeerimisel. Mh on liit aastate jooksul uuendanud ja hallanud rahaandmete portaali MTÜraha ja avaldanud vabaühenduste riikliku rahastamise variraporti, millele järje avaldamise samuti Vabaühenduste Liidu 2025. aasta eesmärkide seast leiab.

Peamised liidu infokanalid on eestikeelne nädalakiri (ligi 2000 tellijat), sotsiaalmeedia (ligi 4500 jälgijat Facebookis), koduleht (eestikeelsel lehel keskmiselt u 4500 külastajat kuus) ja võrgustike meililistid. Venekeelne uudiskiri ja koduleht on hetkel pausil ressursside puuduse tõttu. Liidu kommunikatsioon on olnud seni suunatud nii vabaühendustele endile, aga ka laiemalt kõigile kodanikele (mõiste laias tähenduses), kes on huvitatud või võiksid olla huvitatud aktiivsemast osalemisest kodanikuühiskondlikus ruumis. Näeme täna, et nii liidu sihtrühmad, sõnumid kui kanalid vajavad üha nõudlikumas tähelepanumajanduses strateegilisemat ja kaasaegsemat mõtestamist ja tegutsemist.

Vabaühenduste Liit on ka annetamistalgute eestvedaja ning annetuste kogumise hea tava hoidja ja ühingute toetaja annetuste kogumisel. Näiteks 2024. aastal oli annetamistalgutel fookus just annetuste kogumise hea tava järgimisel. Talgutel osales sadakond ühingut, kes kogusid 3. detsembril 2024 kokku 170 630 eurot, mis on kõigi talguaastate kolmas tulemus. Liit korraldas talgutel osalenud ühingutele ka 4 ettevalmistavat koolitust: annetamise trendidest, eraraha kaasamisest, püstitoetajate leidmisest ja hoidmisest ning annetuste kogumise hea tava järgimisest. 2025. aasta aprilli seisuga kuulub annetuste kogujate võrgustikku ja järgib annetuste kogumise head tava 190 organisatsiooni üle Eesti.

Liit on taotluse esitamise ajaks juba 28 korda edukalt eest vedanud kodanikuühiskonna aasta tegijate ning 2020. aastast ka aasta vabatahtlike tunnustamist. Üldise kommunikatsiooni ning valdkondliku kommunikatsiooni (nt annetamistalgud annetamiskultuuri parendamiseks) kõrval on aasta tegijate tunnustamine üks tähtsamaid vabakondlikke kommunikatsioonisündmusi igal aastal, võimaldades erinevate meediakanalite ja -viiside kaudu tähelepanu kõige tublimatele tegijatele kodanikuühiskonnas. Vabaühenduste Liit on tõestanud sündmuse tähenduslikkust vabakonna jaoks ka 2024. aasta lõpus, mil suutsime mobiliseerida liidu annetajaid toetama sündmuse toimumist olukorras, kus Siseministeerium ei olnud valmis ürituse korraldamist täiendavate vahenditega toetama ning sündmuse jätkusuutlikkus oli kahtluse all. Ebakindlusest hoolimata tugevnes ka liidu koostööside Vabariigi Presidendi Kantseleiga, mistõttu oleme veendunud, et sellisel tunnustamisel on oma kaalukas roll erinevate osapoolte jaoks ning see jätkub edukalt ka järgmistel aastatel.

Vabaühenduste Liidu tegevus on avalik ja läbipaistev. Mh on meil oma veebileht, kust leiab info nii juhtorgani koosseisu, liidu põhikirja kui kõigi meie tegutsemisaastate majandusaasta aruannete kohta. Taotluse esitamise ajaks on 2024. aasta aruanne küll valminud ning ülevaatus sellele on tehtud, ent aruanne ootab kinnitamist liidu üldkoosolekul, mis toimub 16. mail. Ka leiab veebilehelt meie kontaktandmed ja ülevaate liidu tegevustest ja eesmärkidest.

Vabaühenduste Liidul ei ole nõuetekohaselt täitmata kohustusi Siseministeeriumi ees. Ka puudub liidul maksuvõlg. Liidul ei ole esitamata majandusaasta aruandeid, liit ei ole pankrotis, likvideerimisel ega sundlõpetamisel ning liidul ja tema

juhtorgani liikmetel puudub kehtiv karistus majandus-, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest.

Liidu praeguste tiimiliikmetega saab tutvuda [siin](#) ning taotlusele on lisatud ka nende elulookirjeldused 02. mai 2025. aasta seisuga.

Tänades

Triin Toomesaar
Juhataja
Vabaühenduste Liit
/allkirjastatud digitaalselt/

(I) Prioriteetne suund: Teadlikud ja aktiivsed elanikud

§ 9. Eesmärk ja toetatavad tegevused

Programmi „Kogukondlik Eesti 2025–2028” strateegilise suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud” strateegilise partnerluse prioriteetsed suunad on kodanikuharidus ning arutelukultuur.

§ 10. Oodatavad tulemused

(1) Kodanikuhariduse prioriteetsel suunal ellu viidud tegevuste eeldatava tulemusena:

- 1) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnast ja selles osalemisest;
- 2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada;
- 3) on ellu viidud teadlikkust suurendavaid ning osalust toetavaid ja pakkuvaid interaktiivseid tegevusi, sealhulgas kohalikele omavalitsustele, ministriumidele ja muudele riigiasutustele ning poliitikutele ja ajakirjanikele, et kasvatada nende teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast;
- 4) on tunnustatud aktiivseid kodanikke, ühendusi, algatusi ja organisatsioone ühiskondliku aktiivsuse, sealhulgas vabatahtliku tegevuse ja sellesse kaasamise, ning annetuste kogumise eest;
- 5) on koostatud ja vajaduse korral uuendatud vabatahtliku tegevuse ja kaasajate võrgustiku kontseptsioon ning koostöökokkulepe;
- 6) on kasutusel ja vajaduse korral uuendatud vabatahtlike värava veebileht;
- 7) on koondatud ettepanekud tervikliku kodanikuhariduse väljaarendamiseks;
- 8) on analüüsitud lahendusi eri tüüpi vabatahtlike kaasamiseks ja ühiskonnaelus osalemiseks ning selleks vajalikke IT-lahendusi.

Vabaühenduste Liit plaanib nende aastate jooksul järgmisi tegevusi:

1. Aktiivne, pidev ja kaasaegne kommunikatsioon vabakonnast ja vabakonnale.

Selle kaudu tõstab Vabaühenduste Liit Eesti elanike teadlikkust kodanikuühiskonnast ning selles osalemisest. Vabaühendustele endile suunatud kommunikatsioon aitab muuta ühingud teadlikumaks teineteisest, kõikvõimalikest kaasaegsetest arengutest, võimalustest ja suundadest valdkonnas, muutes nad mh mõjukamaks ja mõjusamaks oma tegevustes – ja sel moel atraktiivsemaks nt nii tööandjana, vabatahtlike kaasajatena, annetuste kogujana, demokraatia kaitsja(te)na jne. Tuues omakorda kaasaegsetel ja proaktiivsetel viisidel inimesteni laiemalt teavet nende mõjukate ja mõjusate ühingute kohta, osalemisvõimaluste, sh annetamise, vabatahtliku tegevuse, digiosalusvõimaluste, huvikaitsevõimaluste jms kohta, jõudes mh varasemast paremini sihitult ka noorte ja muukeelse elanikkonnani, väheneb nende elanike osakaal, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada (möödik ka

„Kogukondliku Eesti“ programmis. Eelkirjeldatu saavutamiseks Vabaühenduste Liit tagab, et:

1.1. Vabakonda puudutav kommunikatsioon on strateegiliselt juhitud.

Vabaühenduste Liit loob kaasaegse strateegia, mille toel senisest süsteemsemalt ja mitmekesisemalt viia üha rohkemate inimesteni nii vabaühendustes tehtav kui ka tugevat kodanikuühiskonda (ning tugeva vabakonna suhet demokraatliku riigiga) iseloomustav sisu. Kommunikatsioonistrateegia järgimise tulemusel peaks mh kasvama kolmanda sektori maine, mh tööandjana ja ühiskondlikult oluliste probleemide tulemusliku lahendajana, samuti on kommunikatsioonistrateegia üks sihte kasvatada vabaühenduste mõjukust, mh läbi parema kommunikatsiooni, paremate oskuste võidelda idanaabri mõjutustegevustega jne. Näidete ja lugude kaudu toob Vabaühenduste Liit regulaarselt esile nii häid eeskujusid vabakonnast, heast koostööst riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustega, häid kaasamispraktikaid jne, aga pöörab tähelepanu ka muret tekitavatele olukordadele, et kõigil osapooltel oleks võimalik neist õppida. Täpsemad mõõdikud kommunikatsiooni tulemuslikkuseks selguvad strateegia valmimise käigus.

1.2. Vabaühenduste mõjukus kasvab.

Eriline roll saab liidu kommunikatsioonitööl olema ühingute (mõju ja) mõjukuse kasvatamisel, mis mh tähendab ühingute kommunikatsioonioskuste parandamist, aga ka võimekust proaktiivselt võidelda idanaabri mõjutustegevusega. Ühelt poolt soovib liit oma kanalites ise eeskujuks olla, teiselt poolt soovib liit samu ja uusi oskuseid viia ka teiste ühinguteni, alustades neist, kes täna kuuluvad liidu kommunikatsioonijuhtide võrgustikku (110 liiget), aga ulatudes ka võrgustikust välja, nt varasema kogemuse põhjal koostöös Euroopa Parlamendi bürooga Eestis, Avatud Eesti Fondiga jt partneritega (mh erasektorist, nt Meta Advisory, Milton New Nordics jt).

1.3. Vabakonna maine üldisemalt, aga ka tööandjana ning ühiskondlikult oluliste probleemide tulemusliku lahendajana paraneb.

Liit soovib oma sõnumid ja sõnumite edastamise viisid kujundada selliseks, mille toel õnnestub parandada vabakonna mainet (mh osa vabaühenduse elujõulisuse mõõtmest ja mõõdikust „Kogukondliku Eesti“ programmis), aga täpsemalt ka tööandjana, parandades mh ühingute konkurentsivõimet tööturul ning tuues valdkonda juurde uusi inimesi. Et vabakond ei ole võimeline konkureerima palkadega, vaid hoopis nt paindlike töötingimuste, aga eriti just töö tähenduslikkusega, toob kommunikatsioon edaspidi rohkem esile just vabaühenduste töö mõju(sust) ühiskondlikult oluliste probleemide tulemusliku lahendajana. Sel eesmärgil algatasime juba 2025. aasta veebruaris sotsiaalmeedias ja kodanikuühiskonna nädalakirjas mõju lugude sarja, kus igal nädalal tutvustab üks vabaühendus oma tegevust ja selle mõju, tuues välja konkreetset tulemusi, mis tegevusel on ja kuidas see on mõnda probleemi lahendanud või valdkonda arendanud (levik Facebookis edukamatel postitustel üle 2000 ja üle 3000).

1.4. Vabaühenduste Liidu kanalid on strateegiliselt läbi mõeldud ja kaasaegsed.

Kommunikatsioonistrateegia loomine võimaldab liidul värske pilguga hinnata soovitud sihtgrupe ning valida välja neile sobivaimad kanalid, mille kaudu kommunikatsioonitööd teha, ning seada ambitsioonikad mõõdikud tulemuste saavutamiseks. Seni on liit piirdunud kanalitest kodulehe, nädalikirja ning Facebooki kontoga, kusjuures kodulehe tagatuba võib tänaseks vajada uuendamist juba ka küberturvalisuse kaalutlustel. Eriti noorte järelkasvule mõeldes tuleb kanaleid mitmekesistada – ning olemasolevaid uuendada selliselt, et nad oleksid atraktiivsed ja intuiitiivsed kasutada ka nooremale põlvkonnale. Liidu seni kasutatud kanalid on eelkõige sobivad 35-65-aastaste vanuserühmale. Vabaühenduste Liit uuendab seega hiljemalt 2027. aastaks oma kodulehe (ja sellega seotud alalehed), värskendab nädalikirja formaati ning loob juurde (ja kasvatab) 1-2 täiendavat sotsiaalmeediakanalit. Kodulehe uuendamine hõlmab nii kasutajasõbraliku veebilehe tehnilist arendamist kui ka sisulist tööd lehe struktuuri ja sisumaterjaliga, et see oleks kaasajastatud ja meie sihtrühmadele efektiivselt kasutatav, samuti küberturvaline. Huvi nt liidu kodulehel rippuvate juhendmaterjalide vastu on suur, ühingu juhtimist ja erinevaid toiminguid tutvustavad lehed on pidevalt ühed kõige külastatumad lehed.

1.5. Muukeelse kommunikatsiooni võimekus on läbi mõeldud ja tõhusal moel taastatud.

2025. aasta esimeses pooles koondas Vabaühenduste Liit ressursside piiratuse tõttu muukeelse kommunikatsiooni juhi. Peame vajalikuks strateegiliselt läbi mõelda, millised vajadused muukeelse (vene, inglise, ukraina, muu) kommunikatsiooni järele Eesti vabakonnas tegelikult on, ning kaaluda läbi erinevad alternatiivid sõnumite levitamiseks teistes keeltes. Mh soovib liit kaaluda tehisintellekti kasutamise võimalust selle töö tegemisel. Ettepanek panustab programmis „Kogukondlik Eesti“ nimetatud olulisimate tegevuste („Ellu on viidud tegevusi muukeelsete elanike valmisoleku tõstmiseks kodanikuühiskonnas osalemiseks“ ning „Ellu on viidud tegevusi vabaühenduste valmisoleku tõstmiseks muukeelsete elanike kaasamiseks vabatahtlikena“) sooritamiseks. Ka toetub ettepanek „Sidusa Eesti“ arengukavale, kus ühe olulisima tegevussuunana on loetletud, et riik arendab muukeelsetele mõeldes arusaadavat ja usaldusväärset kommunikatsiooni- ja inforuumi, mh soodustades teabevahetust erineva keelega inimeste vahel ning piirates väärinfo levikut.

2. Toimuvad koostöösündmused oluliste osapoolte teadlikkuse kasvatamiseks vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast.

Kohtumis-, arutelu- ja kogemuse vahetamise võimaluste regulaarse pakkumise kaudu kasvatab Vabaühenduste Liit erinevate osapoolte teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast. Eraldi tähelepanu saavad omavalitsused, ministeeriumid jt riigiasutused, samuti poliitikud ja ajakirjanikud, sest nende roll kodanikuühiskonna võimestamisel, vabakonnaga koostöö tegemisel, kodanikuühiskonna elujõulisuse kasvatamisel on eriti oluline. Vabaühenduste Liit

saab siin toetuda oma varasemale kogemusele, parendades seni kasutuses olnud formaate, aga taasäratades ka kunagi kasutuses olnuid, ent vahepeal unustusehõlma vajunuid. Sündmuste korraldamiseks rakendatava ressursi kõrval vajab kodanikuühiskond aga ka reageerimisvõimelist esindusorganisatsiooni, et oleks võimalik kaasa lüüa avaliku sektori jt osapoolte poolt korraldatud või tellitud sündmustel, nõustada ja koolitada ametnikke või teiste sektorite huvilisi nende endi soovil ja reageerida olukordadele, kus erinevate sektorite vahelist või sisest kaasamis- ja koostöönoo võivad vajada nii vabaühendused, riigiasutused kui erasektor. Eelkirjeldatu saavutamiseks Vabaühenduste Liit tagab, et:

2.1. Toimuvad kohvihommikud täiendavat tähelepanu vajavatele osapooltele.

Vabaühenduste Liit peab selle tegevuslõigu puhul silmas eelkõige omavalitsuste esindajaid, riigiasutuste esindajaid ja poliitikuid ning ajakirjanikke nende suurema rolli tõttu kodanikuühiskonna elujõulisuse toetamisel. Liit katsetas 2024/2025. aastal Kodanikuühiskonna Sihtkapitali toetusest oma arenguhüppe raames erinevaid formaate, millega tuua (taas) kokku vabaühendusi nende jaoks oluliste teemade arutamiseks ning lihtsalt suhete (taas)loomiseks ja kontaktide vahetamiseks. Oodatud on olnud ka huvilised avalikust sektorist ning seda võimalust on kasutanud nii Siseministeeriumi kui Riigikantselei esindaja(d). Üks neist katsetatud formaatidest on olnud igakuised virtuaalsed kohvihommikud, ent kokku on tulnud ka strateegilisemate valdkondlike teemade arutamiseks silmast silma. Sellele kogemusele ehitades proovib Vabaühenduste Liit ellu kutsuda kvartaalsed silmast silma kohvihommikud just lõigu alguses nimetatud sihtrühmadele, kaasates sündmustele aga ka vabaühendusi, kelle kogemuste ja näidete toel kohvihommikud võimaldavad kõige tulemuslikumalt õppida ja teadlikkust tõsta. See eeldab virtuaalsete kohvihommikutega võrreldes ka pikemalt ette planeeritud ja sisustatud programmi, kulutusi ja ressursse kommunikatsioonitegevusteks. Kohtumistel tuleb osapooltega kokku tuua ja kogemusi vahetama panna ka vabaühendused.

2.2. Taaskäivitatud on töövarjupäev „Pooltevahetus“.

Varem on Vabaühenduste Liit töövarjupäeva „[Pooltevahetus](#)“ korraldanud igal aastal kodanikupäeva, 26. novembri paiku. Eelkõige on keskendunud avaliku ja kolmanda sektori vahelisele pooltevahetusele, ent teretulnud on olnud ka muud variandid. Asja mõte on olnud teist poolt paremini tundma õppida ning seda mõistagi ladusama ja sisukama koostöö nimel. Alates 2026. aasta sügisest taaskäivitab liit töövarjupäeva, kaaludes eelnevalt, kas jääda samasuguse või vähemasti sarnase mudeli juurde nagu varem, või katsetades midagi muud ja julgemat (nt Heateo sihtasutuse haridusjuhtide praktikaprogramm saadab koolijuhid eraettevõttesse praktikale lausa 10 nädalaks).

2.3. Hoitud ja kasvatatud on Vabaühenduste Liidu reageerimisvõimekus ja paindlikkus koostööks Riigikantselei jt huvitatud osapooltega.

Erinevad riigiasutused, sh Riigikantselei ja Siseministeerium vajab liidu näol tugevat partnerit ka selleks, et liit oleks valmis vajaduspõhiselt reageerima ja

sisendit või praktilist abi pakkuma. Näiteks saab varasema kogemuse põhjal öelda, et liit peab olema võimeline pakkuma erinevaid häid või halbu näidiskaasuseid kaasamisest, et Riigikantselei vahendusel saaksid kaasamiskoordinaatorid midagi praktilist käsitleda. Samuti on 2025. aasta kevadel olnud vaja liidu reageerimisvõimekust ning ressursside paindlikkust, et suudaksime toetada Riigikantseleid Avatud Valitsemise Partnerluse tegevuskava koostamisel, selle kaasamisprotsessis. Viimasel ajal on tellinud kaasamiskoolitusi või -töötube liidult nii Kultuuriministeerium (ühekordne) kui Riigimetsa Majandamise Keskus (mitmekordne koos nõustamisega) kui ka Tervise Arengu Instituut (pikem koolitusprogramm). Et liit oleks selliste ülesannete täitmiseks piisavalt heal tasemel ning valmis oma tiimi või võrgustike kaudu ka reageerima, tuleb seda võimekust vaiksamatel perioodidel hoida, tegeledes enesetäiendamise, koolitajate võrgustiku mitmekesistamise, ühingutest järjepideva tagasiside korjamise jms-ga.

3. Kodanikuühiskonna aasta tegijad, sh erinevad ühingud, algatused, organisatsioonid, ka vabatahtlikud ja annetajad on iga-aastaselt tunnustatud.

Vabaühenduste Liit korraldas 2025. aasta kevadel kodanikuühiskonna [aasta tegijate](#) tunnustamissündmust 28. korda (ning 2020. aastast alates selle raames ka aasta vabatahtlike tunnustamist, mis sündmusena toimub ise 2005. aastast). Aasta tegijate tunnustamine on pikaajalise traditsiooniga sündmus – ning liidu kogukonna, aga ka vabakonna jaoks laiemalt oluline traditsioon. Viimast kinnitab mh mobiliseerunud annetajate hulk 2024. aasta lõpus, mil Vabaühenduste Liit kutsus annetajad appi, et vähenenud ressursside tingimustes sündmus siiski toimuma saaks. Ka on sündmusel oluline kommunikatiivne roll, võimaldades tunnustuse saajatel endil oma tegemisi ja inimesi meedias täiendavalt tutvustada, aga viies meedia, sh sotsiaalmeedia kaudu muidu ehk vabakonda vähem märkavate või kodanikuühiskonna mõttes väheaktiivsete inimesteni ka inspireerivaid näiteid osalemiseks. Vabaühenduste Liit plaanib kodanikuühiskonna aasta tegijate, sh aasta vabatahtlike tunnustamissündmuse korraldada ka 29. ning 30. korda, kusjuures 2027. aasta alguses toimuv kolmekümnes tähistamine näeb välja tavapärasest suurejoonelisem, võimaldades tunnustada neid, kes Eesti vabakonda taasiseseisvumise järel kõige kaalukamalt ja pühendunumalt panustanud. Tegevus panustab mh programmis „Kogukondlik Eesti“ toodud olulise tegevuse („Vabatahtlikke, nende tegevusi ja vabaühendusi on tunnustatud üleriigiliselt ja maakondlikult“) saavutamisse.

4. Liidu juurde koondunud kogukonnad on strateegiliselt juhitud.

2024/2025. aastal on Vabaühenduste Liit läbinud Kodanikuühiskonna Sihtkapitali rahastuse toel arenguhüppe nii liikme- kui võrgustikutöö tulemuslikkuse tõstmiseks. Üks oluline samm arenguhüppe tulemusel ja selle järel saab olema nii liikme- kui tegelikult kogu võrgustikutöö senisest strateegilisem juhtimine, mh läbi uuendatud kogukonnajuhi rolli. Selle tulemusel paraneb koostöö ühingute vahel nii teemade ja teemavõrgustike kaupa kui ka võrgustike vahel ja üleselt. Nt kogukonnajuhi toel toimuv annetuste kogumise hea tava värskendamine koostöös

hea annetuste koguja märgist kandvate ning võrgustikku kuuluvate ühingutega, sh kaasaegsete näidete otsimine, kogemuste kogumine ja õppetundide kasutamine nii materjalides kui töötubades ja koolitustel aitab tihendada ühingutevahelisi suhteid, aga kokkuvõttes parandab ka annetuste kogumise kvaliteeti ja tõstab annetajate usaldustunnet ühingute suhtes. Annetuste valdkonda puudutav huvikaitsetöö aga võiks käia kahe võrgustiku vahelise koostöö kaudu, kus ühingutes annetuste kogumisele keskenduvad töötajad või vabatahtlikud mõistavad valdkonna jaoks vajaliku huvikaitsetöö nõudmisi ja omapärasid ning ühingutes eelkõige huvikaitsetööd tegevad töötajad või vabatahtlikud oskavad paremini teha ka annetusvaldkonda puudutavat huvikaitset. Selle tulemusel võiks omakorda paraneda annetuste kogumist võimaldav õigusruum. Sarnaselt tuleks toimida aga iga teemavõrgustiku ja tema väljakutsete mõttes.

4.1. Kogukonnajuht loob võrgustike ja liikmetega koos liikme- ja võrgustike strateegia.

Kogukonnajuht loob tervikliku vaate nii liidu liikmete kui ka kõigi liidu võrgustike (nii ametlike kui mitteametlike) strateegilise juhtimise eest. Igal võrgustikul on küll (ja jääb esialgu alles) oma valdkonnaspetsialistist eestvedaja, ent võrgustikutöö eesmärgistamine, tegevuste planeerimine, võrgustike kooskäimise rütm jms käib edaspidi kogukonnajuhi eestvedamisel, et ühtlustada (ning tõsta) võrgustike töö kvaliteeti ja tulemuslikkust, panna võrgustikud omavahel ka paremasse koostoimesse – ning hallata erinevatesse võrgustikesse kuuluvate ühingute andmeid süsteemsemalt, mh digitaalse haldussüsteemi kaudu. Haldussüsteemide kasutamine on ettevõtluses tavapärane praktika, ent vabaühendustel napib tihti vahendeid sarnaste programmide kasutusele võtmiseks, olgugi, et neist võib olla palju abi nii vabatahtlike, annetajate, liikmete, teenusetellijate kui teiste (andmete) turvaliseks ja süsteemseks haldamiseks. Vabaühenduste Liit soovib ise selle teekonna ette võtta, et mh olla valmis teisi ühinguid edaspidi sarnase huvi korral juhendama ja nõustama, aga et võimalusel läbi rääkida Eesti juurtega äriühingutega nende valmisolek pakkuda neid haldusprogramme Eesti vabaühendustele turuhinnast oluliselt soodsamalt. Võrgustike töö strateegiline juhtimine võimaldab sisuekspertidel keskenduda valdkonda puudutavale sisulisele tööle, mis mh mõjutab allkirjeldatud valdkondade tulemuslikkust.

4.2. Annetuskultuur paraneb nii ühingute, avaliku sektori kui annetajate vaatest.

Kõigi alltoodud ettepanekute kaudu panustatakse programmis „Kogukondlik Eesti“ toodud olulisimate tegevustega („Ellu on viidud vabaühenduste annetuste kogumise oskusi arendavaid tegevusi“ ja „Annetusi koguvatele vabaühendustele on pakutud tuge ja nõustamist“) sooritamisse.

4.2.1. Annetuste kogumise hea tava ning sellega seotud hea annetuste koguja märgise saamise ja hoidmise põhimõtted on värskendatud. Vabaühenduste eetikakoodeksi uuendamisega sarnases rütmis veab liit eest ka annetuste kogumise hea tava ning hea annetuste koguja märgisega seotud protsesside uuendamist. Taotluse esitamise ajaks on [hea tava märgist](#) taotlenud (ning sellega

seoses ka annetuste kogujate võrgustikuga liitunud) 190 organisatsiooni ning see arv kasvab pidevalt. Et märgist on saanud taotleda alates 2016. aastast, ent vahepeal on juurde tulnud annetuste kogumise võimalusi, juhtunud on annetuste kogumisega seotud skandaale, mõni ühing on ehk lõpetanud annetuste aktiivse kogumise jne, vajab hea tava kaasajastamist, mh erinevate näidete näol. Aga läbi mõtlemist vajavad ka märgise kehtivusega seotud tingimused, millal ja kuidas tuleb tõendada, et ühing head tava aktiivselt järgib (ega ole näiteks mitu aastat järjest unustanud majandusaasta aruannet kodulehele laadida). Samuti peab läbi kaaluma teadlikkuse parendamise heast tavast ning märgisest muukeelse vabakonna jaoks. Kui vabaühenduste eetikakoodeks võiks saada uuendatud 2026. aasta esimeseks pooleks, siis annetuste kogumise hea tava (ning sellega seotud märgis) võiks läbida värskenduskuuri enne 2026. aasta annetamistalguid.

4.2.2. Annetamistalgute korraldamine. [Annetamistalguid](#) on Vabaühenduste Liit korraldanud 2019. aastast ehk 2024. aastal toimusid talgud Eestis kuuendat korda. Strateegilise partnerluse raames plaanib liit jätkata talgute korraldamist selliselt, et need toimuksid ka seitsmendat, kaheksandat ja üheksandat korda. Kuue aastaga on talgud kujunenud iga-aastaseks oodatud suursündmuseks, kus osalevad sajad organisatsioonid ja tuhanded annetajad üle Eesti, panustades nii loomungulisse ja läbi mõeldud lähenemisse annetuste kogumisel kui ka annetajate teadlikkusesse erinevatest annetamisvõimalustest. 2024. aastal oli täiendavalt fookuses ka annetuste kogumise hea tava, võimaldades talguid üles seada vaid ühingutel, kes on taotlenud hea annetuste koguja märgist. Kuigi esialgu tundus selline kitsendus riskantne, tundub tagantjärele, et see tasus igati ära: sadakond ühingut, kes 2024. aasta talgutel osalesid [kogusid talgupäeval kokku 170 630 eurot](#), mis on kõigi talguaastate kolmas tulemus ning suurem nii 2022. aasta kui 2023. aasta tulemustest. Et talgud omamoodi heategevuslaulupeona kestaks ja kasvaks, on liidu hinnangul vaja ühingute endi koolitamise kõrval parandada sündmuse kommunikatsiooni- ja turundusvõimekust, mh taastada ajakirjanduse huvi talgute vastu (vt ka punkt 2.1 ülal ehk kohvihommikud). Selliste sammude kaudu on võimalik suurendada rohkemate inimeste teadlikkust annetamisest kui viisist panustada kodanikuühiskonda. Ka kasutas liit juba 2024. aastal annetamistalguid täiendavaks huvikaitsetegevuseks, saates Vabariigi Valitsusele pöördumise annetamist soodustava maksukeskkonna loomiseks, sisaldades konkreetseid ettepanekuid juriidiliste ja füüsiliste isikute annetamisvõimaluste ja nendega kaasnevate maksusoodustuste kohta.

4.2.3. Vabaühenduste Liit teeb aktiivselt huvikaitset annetusvaldkonda puudutava maksukeskkonna ja õigusruumi parendamiseks. Tegevus lähtub mh programmis „Kogukondlik Eesti“ sõnastatud olulisimatest väljakutsetest ja prioriteetsetest tegevustest. Juba 2024. annetamistalgute raames esitas liit valitsusele pöördumise, mille keskmeks olid ettepanekud annetamisega seotud maksumäärade muutmiseks ehk annetuste kogumise soodustamiseks. Et sarnased ettepanekud ootavad juba pikalt valitsuskabinetti jõudmist, sh on Siseministeeriumi enda huvi nende ettepanekutega tulemusteni jõuda, planeerib

Vabaühenduste Liit järgmiste aastate jooksul aktiivset huvikaitset just annetuste kogumise valdkonnaga seoses. Juba 2025. aasta kevadel oleme otsinud kontakte Riigikogu fraktsioonidega, teinud neile konkreetseid valdkondlikke ettepanekuid ning arutanud ka annetuste kogujate võrgustikus edasisi koostöösamme ühise huvikaitsetöö tegemiseks. Sellise strateegilise ja koostöise ning intensiivse huvikaitsetöö tulemusel võiks paraneda otsustajate arusaam annetamist soodustava maksukeskkonna vajalikkusest, konkreetseid ettepanekud jõuda vabariigi valitsusse arutamiseks ja valmida seaduseelnõu, mis võimaldaks parlamentaarset arutelu. Tulemuslikud muudatused peaks kasvatama ka ettevõtete annetamismotivatsiooni, mis astub sama jalga programmi „Kogukondlik Eesti“ olulisima tegevusega „Ettevõtete ja investorite annetuste soodustamiseks on tehtud maksupoliitika muutmise analüüs ja sõnastatud ettepanekud“.

4.3. Vabatahtliku tegevuse võrgustik on hoitud, valdkonna juhtimine, sh võrgustiku kontseptsioon kaasajastatud ning loodud või leitud on ühing, kes selle koordineerimise enda kanda võtab.

4.3.1. Lepitakse kokku vabatahtliku tegevuse võrgustiku ja vabatahtliku tegevuse edendamise eesmärgid koostöös võrgustiku enda ja Siseministeeriumi ning teiste partneritega. Ettepanek lähtub programmis „Kogukondlik Eesti“ nimetatud olulisimast tegevusest „Vabaühenduste püsivabatahtlike ja liikmete kaasamise mudeleid on uuendatud ning levitatud vabaühenduste seas“, aga ka tegevusest „Kvaliteedimärgise „Vabatahtliku sõber“ arenguprogrammi ellu viimine“ tulevikus. Näiteks vajab kokku leppimist, kes ja millises formaadis jätkab vabatahtlikke kaasavate ühingute võrgustamist, nende omavahelist kogemuste jagamise juhendamist, ka Vabatahtliku Sõbra märgise haldamist (ja omistamist). Samuti tuleb kokku leppida vabatahtliku tegevuse valdkonna edasi andmine järgmisele organisatsioonile. Vabaühenduste Liit võttis valdkonnaga seonduvad tegevused üle Siseministeeriumi toonaselt strateegiliselt partnerilt Kodukant 2020. aastal, jätkates suuresti samal moel ning samade tööriistadega tegevusi, mida varasem vedaja oli teinud. Sellesse ajaperioodi on jäänud mitmed globaalsed, regionaalsed ja lokaalsed kriisid, muutunud on digikeskkondade võimekused, aga ka ühingute endi harjumused koos käia ja võrgustada. Aga ressursside piiratuse tõttu on vähenenud ka liidu enda võimekus valdkonda juhtida. Uue strateegilise partnerluse lepingu raames loob liit oma kogukonnajuhi eestvedamisel ning liidu juhataja kui võrgustiku senise (sisu)juhi kohusetäitja toel koostöös võrgustiku liikmete ning Vabaühenduste Liidu seniste ja tulevaste valdkondlike koostööpartneritega tervikvaate vabatahtliku tegevuse valdkonnale vabaühenduste vajadustest ja võimalustest lähtuvalt. Omakorda on tervikvaade võimalik edasi anda võimekale ja huvitatud organisatsioonile, kes oleks valmis keskenduma ainult vabatahtliku tegevuse edendamisele Eestis. See vaade aga võimaldab ka liidul koos Eesti aktiivseimate vabaühendustega kaardistada vabakonna kriisireageerimise võimekus ja vajadused, sh iga huvitatud ühingu (ja tema vabatahtlike) võimalik roll kõige suuremate kriiside korral, samuti

Vabaühenduste Liidu roll ja vastutus kodanikuühiskonna vedurorganisatsioonina Eestis.

4.3.2. Liidu laiendatud kogukonda kuuluvate ühingute kriisivõimekus on kaardistatud ning kriisikäitumise tegevuskava, sh vabatahtlike valdkonnaüleseks koordineerimiseks on loodud. Enamasti teavad oma rolli kriisis sellised ühinged ja võrgustikud, kes on juba mõne kriisi leevendamisse või lahendamisse panustanud või oma tegevuse tõttu riigi enda poolt kriisireageerimisse hõlmatud. Sellised ühinged on nt Päästeliit, erinevad vabatahtlike päästjate kohalikud ühinged, abipolitseinikud, ka Pagulasabi, Mondo jt. Suurem osa ühinguid ei tea oma võimalikku rolli suuremat sorti kriisi ajal – või nt seda, kuidas oma ühingu jätkusuutlikkus kriisist hoolimata tagada (või kas seda on kriisi olemusest tulenevalt üldse tarvis). Koostöös Siseministeeriumi, kriisireageerimises juba kogenud ühingute ning teiste (kaardistatud) huvilistega loob Vabaühenduste Liit järgmiste aastate jooksul ühingute jaoks teekaardi oma kriisivõimekuse parendamiseks; kaardistab riigi, omavalitsuste ja ühingute peamised võimalikud vajadused suuremate kriiside korral ning teeb ettepaneku toimepidevuse tagamiseks ning ühingute paremaks koordineerimiseks kriisides.

4.3.3. Kaasajastatud on Vabatahtlike Värava platvorm.

Vabaühenduste Liit kaasajastab hiljemalt 2027. aastaks ühingute ja huvitatud vabatahtlike kokku viimiseks loodud platvormi [Vabatahtlike Värav](#). Platvormil on sarnased kitsaskohad nagu Vabaühenduste Liidu teistel kanalitel, sh kodulehel – platvorm võiks olla tehniliselt kaasaegsem, visuaalselt atraktiivsem ka noorele huvilisele ning samal ajal ligipääsetav mistahes vanuses vabatahtliku töö tegijale (või vabatahtlike kaasajatele). Seoses punktiga 4.2.2. võiks platvormil aga olla ka võimalus end vabatahtlikuna üles anda inimesel, kes soovib kriisihetkel ühes või teises valdkonnas panustada. Lahendust luues võib kaaluda ka varianti, et abipolitseiniku, vabatahtliku päästja vms kindla kategooria vabatahtlikust tööst huvitatud suunatakse portaali kaudu automaatselt määratud kontaktisikule, kes temaga siis edasi tegeleb. Täna on vabatahtlikkuse valdkonnas üks suuremaid väljakutseid see, et vabatahtliku töö huviline jääb tihti ripakile või – vastupidi – on suutnud panustama hakata nii mitmes valdkonnas, et kriisolukorras tuleb tal paratamatult valida ainult üks valdkond, kus päriselt panustada. Seega võib kaaluda, kas ja kuidas värskendatud platvorm ka selle probleemi lahendada saaks. See ning eelmised tegevusettepanekud toetuvad programmis „Kogukondlik Eesti“ sõnastatud olulisimale väljakutsele („Riigi demokraatia ja säilenõtkuse tagamiseks vabatahtlike võrgustiku rajamine ja arendamine“) ning panustavad tegevuse „Vabatahtlikku tegevust ja annetamist on mängustatud, sh arendatud vabatahtliku tegevuse infoportaali“ tulemuslikkusesse.

4.4. Huvikaitsevõrgustik osaleb aktiivselt liidu huvikaitseõnnumite loomises.

Mitmed huvikaitsevõrgustiku liikmetele suunatud tegevused, eelkõige huvikaitse võimekuse tõstmine ja huvikaitse kompetentsimudeliga seonduv on kirjeldatud taotluse selles osas, mis keskendub prioriteetsele suunale „Läbipaistev

ja kaasav poliitika kujundamine“, aga osaliselt ka „Võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted“. Selle prioriteetse suuna (ala)tegevuse mõttes tagab Vabaühenduste Liit, et huvikaitseorganisatsioon koondav võrgustik teeb regulaarseid kohtumisi, vajadusel ka reaktiivseid kohtumisi (nt 2025. aasta kevadel koalitsioonilepingu uuendamisega seotud kaasamiskogemuste ja bürokraatia vähendamise ettepanekute arutamiseks) ning panustab liidu huvikaitseõnumite loomesse, aga ka teiste valdkondlike võrgustike, eelkõige annetuste kogujate võrgustiku, aga ka vabatahtliku tegevuse võrgustiku huvikaitse toetamisse. Võrgustiku heas koostöös ja -loomevaimus hoidmine on mh oluline vabakonna (kriisi)reageerimisvõimekuse harjutamiseks ja parendamiseks. Kommunikatiivselt jätkame huvikaitse mõjulugude kajastamisega, mille raames anname ühingutele võimaluse kirjeldada oma õnnestunud ja ebaõnnestunud huvikaitse tegevusi. Liiduna valime igal aastal välja „Aasta huvikaitsjad“.

4.5. Kommunikatsioonijuhtide võrgustik osaleb aktiivselt vabaühenduste mõjukuse kasvatamise ning maine parendamisega seotud tegevustes ja sõnumiloomes.

Enamik kommunikatsioonijuhtide võrgustiku liikmetele suunatud tegevusi haakuvad plaanidega, mis kirjeldatud selle prioriteetse suuna esimeses punktis seoses vabaühenduste mõjukuse kasvatamise ning maine parendamisega. (Ala)tegevuse 4.5. mõttes tagab Vabaühenduste Liit, et kommunikatsioonijuhte koondab võrgustik teeb regulaarseid kohtumisi, osaleb kommunikatsiooni-ja meediavõimekust parandavatel koolitustel, aitab luua liidu kanalitesse proaktiivselt sisu ning loob proaktiivselt mõjusat sisu ka oma ühingute kanalitesse. Kommunikatsioonijuhtide võrgustiku sisend on oluline ka ühingute kriisivalmiduse teemade läbi mõtlemisel.

4.6. Avatud Valitsemise Partnerluse ümarlaud annab sisendi uuendatavasse avatud valitsemise partnerluse tegevuskavva, jälgib selle täitmist ja osaleb vajadusel täitmises.

Eelkõige on tarvis hoida ümarlaua ja ka Vabaühenduste Liidu kui eestvedaja reageerimisvõimekust ja valdkondlikku professionaalsust teema(de)ga tegelemiseks. Sellekohased tegevused on ka kirjeldatud punktis 2.3. Antud (ala)tegevuse mõttes tagab Vabaühenduste Liit, et avatud valitsemise partnerluse ümarlauaga liitunud ühinged kohtuvad regulaarselt, esitavad oma seisukohad uuendatavasse tegevuskavasse ning jälgib tegevuskava kinnitamise järel, et võetud kohustused ja planeeritud tegevused saaks rakendatud ja et kodanikuühiskonna roll oleks nendes protsessides arvestatud.

Kuluartikkel	Tegevused ja indikatiivne ajakava	Oodatavad tulemused	Indikatiivne eelarve
Kommunikatsioonijuhi tööjõukulud (0,75)	Enamik taotluses kirjeldatud tegevusi eeldab pidevat, püsivat ja proaktiivset kommunikatsioonijuhi tööd (nt liidu erinevate kanalite sisustamine, postituste sarjade loomine jne). Konkreetsete tähtaegadega on seotud aga komm- strateegia loomine (valmib 2025), töö aasta tegijate sündmuse (2026, 2027) kommunikeerimisel ja korraldamisel, annetamistalgute (2025, 2026, 2027) kommunikeerimisel ja korraldamisel, töö liidu erinevate veebikanalite kaasajastamisel (koduleht, Vabatahtlike Värav) (pidevalt, tähtajaga hiljemalt 2027), samuti eestvedajaroll muukeelse kommunikatsiooni läbi mõtlemisel ja (kulu)tõhusate lahenduste leidmisel (hiljemalt 2027) ning kommunikatsioonijuhtide võrgustiku (sisu)juhtimisel, mh erinevate võimekust tõstvate tegevuste planeerimisel ja korraldamisel koostöös kogukonna- ja arendusjuhtidega.	(1) Suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnast ja selles osalemisest; (2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil pole võimalust ühiskonda mõjutada; (3) on tunnustatud aktiivseid kodanikke, ühendusi, algatusi ja organisatsioone ühiskondliku aktiivsuse, sh vabatahtliku tegevuse ja sellesse kasaamise, ning annetuste kogumise eest; (4) on kasutusel ja vajaduse korral uuendatud vabatahtlike värava veebileht.	25 200 eurot aastas (0,75 koormuse eest). Ülejäänud 0,25 katab liit teistest vahenditest (nt omatulu, annetused, toetused).
Kogukonnajuhi tööjõukulud (0,75)	Enamik taotluses kirjeldatud tegevusi eeldab pidevat ja strateegiliselt juhitud kogukonna juhtimise tööd (nt liikme- ja võrgustikutöö strateegia loomine ja ellu viimine (2025 ning edaspidi); erinevate kogukondlike sündmuste (mitte koolituste!) korraldamine võrgustike jaoks, koostöö tiimiliikmetega võrgustiku sisutöö juhtimisel jne). Eraldi toome välja haldussüsteemi kasutuselevõtu	(1) On ellu viidud teadlikkust suurendavaid ning osalust toetavaid ja pakkuvaid interaktiivseid tegevusi, sh kohalikele omavalitsustele, ministeeriumidele ja muudele riigiasutustele ning poliitikutele ja ajakirjanikele, et kasvatada nende teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast; (2) on tunnustatud aktiivseid kodanikke, ühendusi, algatusi ja organisatsioone	25 200 eurot aastas (0,75 koormuse eest). Ülejäänud 0,25 katab liit teistest vahenditest (liikmemaksud, omatulu, toetused teistest vahenditest).

	(2025 ja edaspidi), kohvihommikute (2026) ja pooltevahetuse (2026 sügis) korraldamised (koostöös arendus- ja koolitusjuhiga), samuti liidu- ja võrgustikeülese kriisivõimekuse teemaga tegelemise.	ühiskondliku aktiivsuse, sh vabatahtliku tegevuse ja sellesse kaasamise, ning annetuste kogumise eest.	
Juhataja (sh vabatahtliku tegevuse võrgustiku sisujuht) tööjõukulud (0,25)	Juhataja peamine roll on pidevalt vastutada strateegilise partnerluse eduka kulgemise eest, sh koostöö eest Siseministeeriumiga, aga ka tulemuslikkuse eest liidu enda tegevustes. Juhataja toetab tiimiliikmeid nende ülesannetes, aga panustab ka sisuliselt strateegilise partnerluse eesmärkide saavutamisse (nt veendes vajalikke osapooli kohvihommikute, ka töövarjupäeva(de), kodanikuühiskonna aasta tegijate tunnustussündmuse õnnestumiseks, ühingute kriisivõimekuse ja -valmiduse kaardistamiseks; olles kõneisik, sh huvikaitseülesannetes, avatud valitsemise partnerlust puudutavates teemades jne). Ka on liidu juhataja 2024. aasta kevadest alates vabatahtliku tegevuse suuna (sisu)juht ehk teisisõnu tema vastutada on nii Vabatahtliku Värava uuendamine kui ka kogu vabatahtliku tegevuse võrgustiku kontseptsiooni uuendamine ja võimalik üleandmine uuele partnerile (hiljemalt 2027).	(1) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnas ja selles osalemisest; (2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada; (3) on ellu viidud teadlikkust suurendavaid ning osalust toetavaid ja pakkuvaid interaktiivseid tegevusi, sh kohalikele omavalitsustele, ministeeriumidele ja muudele riigiasutustele ning poliitikutele ja ajakirjanikele, et kasvatada nende teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast; (4) on tunnustatud aktiivseid kodanikke, ühendusi, algatusi ja organisatsioone ühiskondliku aktiivsuse, sh vabatahtliku tegevuse ja sellesse kaasamise, ning annetuste kogumise eest; (5) on koostatud ja vajaduse korral uuendatud vabatahtliku tegevuse ja kaasajate võrgustiku kontseptsioon ning koostöökokkulepe; (6) on kasutusel ja vajaduse korral uuendatud Vabatahtlike Värava veebileht; (7) on analüüsitud lahendusi eri tüüpi vabatahtlike kaasamiseks ja ühiskonnaelus osalemiseks ning selleks vajalikke IT-lahendusi.	10 800 eurot aastast (0,25 koormuse eest). Ülejäänud 0,75 katab liit teiste strateegilise partnerluse prioriteetsete suundade alt, aga ka teistest (oma) vahenditest (eelkõige omatulu, ka toetused teistest vahenditest).

Vabaühenduste Liidu erinevate veebilehtede uuendamine (ja suurem sidusus)	Hiljemalt 2027. aasta lõpuks on kaasajastatud, sh küberturvaliseks muudetud nii Hea Kodaniku portaali (heakodanik.ee), erinevad liidu tegevustega seotud alalehed (nt avatudvalitsemine.ee, mtyraha portaali), aga ka Vabatahtlike Värava portaali, mille liit on valmis valdkonna juhtimisele keskenduva ühingu olemasolul sellele portaali 2028. aasta alguseks üle andma. Veebilehtede (jt kanalite) uuendamist alustatakse kommunikatsioonistrateegia valmimise järel 2025. aastal järk-järgult.	(1) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnas ja selles osalemisest; (2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada; (3) on kasutusel ja vajaduse korral uuendatud Vabatahtlike Värava veebileht; (4) on analüüsitud lahendusi eri tüüpi vabatahtlike kaasamiseks ja ühiskonnaelus osalemiseks ning selleks vajalikke IT-lahendusi.	4000 eurot aastas. Eeldame, et tehes erinevad uuendused järkjärgult, suudame tagada uuenduste läbimõelduse ja jätkusuutlikkuse, samuti eeldame, et selliselt on võimalik leida üks usaldusväärne ja pikaajaline veebipartner.
Aasta tegijate tunnustamissündmus (2026, 2027)	2026. aasta alguses ning 2027. aasta alguses toimub kodanikuühiskonna aasta tegijate, sh vabatahtlike tunnustamissündmus 29. ja 30. korda. Sõltuvalt kogutud annetustest (2024. a kogemuse põhjal) ning koostööst Vabariigi Presidendi Kantseleiga võivad kulud hõlmata eelkõige praktilisi korralduskulusid (ruumirent, toitlustus, dekoratsioonid jne), aga võimalusel ka kulutusi aasta vabaühenduse tunnustamiseks mõeldud stipendiumiks (2023. ja 2024. a kattis liit 100% omafinantseeringust, 2024. a täies mahus annetajate abiga)).	(1) on tunnustatud aktiivseid kodanikke, ühendusi, algatusi ja organisatsioone ühiskondliku aktiivsuse, sh vabatahtliku tegevuse ja sellesse kaasamise, ning annetuste kogumise eest; (2) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnas ja selles osalemisest; (3) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada;	5000 eurot aastas (lisandub omafinantseering vastavalt vajadustele ja võimalustele nt annetuste näol).
Annetamistalgud (2025, 2026, 2027)	2025., 2026., ja 2027. aastal toimuvad üleriigilised annetamistalgud seitsmendat, kaheksandat ja üheksandat korda. Kulud hõlmavad eelkõige kommunikatsiooni- ja turunduskulusid teavituse tegemiseks annetajate suunal ja ühiskonnale laiemalt, aga ka annetusi koguvate ühingute	(1) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnas ja selles osalemisest; (2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada; (3) on ellu viidud teadlikkust suurendavaid ning osalust toetavaid ja pakkuvaid interaktiivseid	2000 eurot aastas (lisandub omafinantseering vastavalt vajadustele ja võimalustele nt annetuste, kogutud omatulu vms näol).

	nõustamiseks (koolitused, töötoad, talgustaabi korraldamine jms).	tegevusi, sh kohalikele omavalitsustele, ministriumidele ja muudele riigiasutustele ning poliitikutele ja ajakirjanikele, et kasvatada nende teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast;	
Kommunikatsiooni-tegevuste ja sündmuste korraldamiskulud	Vastavalt võimalustele ja vajadustele katame strateegilise partnerluse vahenditest kulutusi, mille toel korraldada nii kohvi hommikuid (fookusega ametnikele, poliitikutele ja ajakirjanikele) ning võrgustikusündmusi. Samuti katame muid jooksvaid kommunikatsioonikulusi (nt nädalakirja platvormi igakuine kulu, veebimajutusega seotud kulud, ühingute haldusplatvormi kasutamise seotud kulud jne).	(1) suureneb Eesti elanike teadlikkus kodanikuühiskonnas ja selles osalemisest; (2) väheneb nende osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust ühiskonda mõjutada; (3) on ellu viidud teadlikkust suurendavaid ning osalust toetavaid ja pakkuvaid interaktiivseid tegevusi, sh kohalikele omavalitsustele, ministriumidele ja muudele riigiasutustele ning poliitikutele ja ajakirjanikele, et kasvatada nende teadlikkust vabakonna rollidest, võimalustest ja eripärast;	2800 eurot aastas (vajadusel katame kulud omavahenditest).

(II) Prioriteetne suund: võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted

§ 11. Eesmärk ja toetatavad tegevused

Programmi „Kogukondlik Eesti 2025–2028” strateegilise suuna „Võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted” strateegilise partnerluse prioriteetne suund on vabaühenduste elujõulisus.

§ 12. Oodatavad tulemused

Vabaühenduste elujõulisuse prioriteetsel suunal ellu viidud tegevuste tulemusena:

- 1) paranevad vabaühenduste finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, finantsstabiilsus ja -jätkusuutlikkus;
- 2) paranevad vabaühenduste teadlikkus ja oskused tehnoloogia arengu, sealhulgas tehisintellekti, kasutamise võimalustest, loodud on avalik juhendmaterjal ning vabaühendustele on pakutud kursuseid ja koolitusi, kus on käsitletud tehisintellekti kasutamise võimalusi ja ohte, et suurendada vabaühenduste pädevust;
- 3) vabaühenduste järelkasvu toetamiseks on ellu viidud ja pakutud stipendiumikonkurse ning praktikavõimalusi;
- 4) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.

Vabaühenduste Liit plaanib vabaühenduste finantsmajanduslike oskuste ja teadmiste parandamiseks, finantsstabiilsuse ja -jätkusuutlikkuse parandamiseks, samuti tehnoloogia arengu, sh tehisintellekti kasutamise võimalustest teadlikkuse ja oskuste parendamiseks, juhendmaterjalide loomiseks ja kursuste ning koolituste pakkumiseks nende aastate jooksul järgmisi tegevusi:

1. Vabaühendustele pakutavad juhendmaterjalid ja käsiraamatud ning nendel põhinevad koolitused on kaasajastatud selliselt, et nad vastavad nii praegusele õigusruumile kui ka digioludele.

Läbi aastate on Vabaühenduste Liit koostanud ja avaldanud erinevaid [käsiraamatuid ja juhendmaterjale](#), muist suunatud vabaühendustele endile, teised ka nt ametnikele ja riigitöötajatele. Vabaühenduste Liit alustab olulisemaid valdkondi (st rahastamisega, sh annetuste kogumisega seotud materjalid, samuti strateegilise juhtimise, ühingu IT-juhtimisega, sh juba ka tehisintellektiga seotud teemad) puudutavate käsiraamatute ja juhendmaterjalide kaasajastamisega. Eesmärk on 2027. aasta lõpuks uuendatud ja kaasaegseks muudetud kodulehel teha kättesaadavaks ka kaasaegses formaadis käsiraamatud, mida on mh võimalik jooksvalt uuendada, kui õigusruumis midagi muutub, tehisintellekt õpib uusi trikke jne. Käsiraamatute uuendamise tuules saaks värskendada ka koolitusmaterjale (nt näidete-kaasuste värskendamise kaudu, aga ka kõiksugu soovitusloendite

uuendamise teel). Vabaühenduste Liit korraldab ise, aga läheb sageli ka kutsumise peale koolitusi läbi viima nii ühingutele endile kui nt avalikule sektorile, mistõttu kaasaegsed materjalid on vajalikud kõigile osapooltele. Kuigi enamasti käsiraamatuid jt trükiseid enam paberkujul ei küsita, võib nõudluse olemasolul kaaluda ka mõne käsiraamatu (või selle osa) trükkimist ja levitamist paberkujul. Näiteks on Vabaühenduste Liidul kogemus, et huvikaitse käsiraamatut soovitakse sageli ka füüsilisel kujul omada ja lugeda. Nii ülaltoodud kui alltoodud ettepanekud panustavad programmi „Kogukondlik Eesti“ olulise tegevuse („Korraldatud on kodanikuühendusi toetavaid tugitegevusi (sündmused, koolitused, tunnustamised, teavitustegevused)“) sooritamisse.

2. Koolitus ja -arendusjuht loob pädevate koolitajate võrgustiku ning sisustab vabaühendustele suunatud (avaliku) koolituskalendri strateegiliselt läbi mõeldud koolitustega ühingutele.

Vabaühenduste Liit loob nii enda pakutavate koolituste jaoks kui ka teiste ühingute jm osapoolte pakutavate koolituste jaoks atraktiivse ja arusaadava koolituskalendri (ja virtuaalsete koolituste [keskkonna](#)). Mh soovib liit enda senist koolitusvaldkonda teadlikumalt ja strateegilisemalt juhtida, luues koolituste jaoks ühtse rutiini, mille järgi ühinged teavad edaspidi teatud teemadel ka regulaarseid koolitusi oodata ning näiteks nii oma uusi tiimiliikmeid teadlikumalt neile koolitustele saata. Näiteks võiks igal aastal olla vähemalt üks koolitusvõimalus alustavale vabaühenduse juhile, paar huvikaitsekoolitust, koolitusi annetamise valdkonnas, samuti vabatahtlike kaasamisest, ilmselt üha enam ka kommunikatsiooni valdkonnas, samuti küberturvet, tehisintellekti, kriisijuhtimist puudutavalt jne. Osaliselt käib see töö koos liidu strateegilise võrgustikutööga (vt prioriteetne suund „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“, punkt 4.), aga et mitmed vajalikud teemad ei ole otseselt ühegi valdkondliku võrgustikuga seotud (nt küberturvet, vabaühenduste alustavate juhtide koolitamine jne), on selleks tarvis täiendavat koordineerimist arendus- ja koolitusjuhi rolli kaudu. Arendus- ja koolitusjuht peab jälgima, et rutiinselt korduma kipuvad vajadused oleks koolituskalendris (koolituste) kaudu kaetud, olemas oleks pädevad koolitajad, mh venekeelsed koolitajad, koolituste kvaliteet oleks ühtlane ja kõrge (nt et koolitused on hästi eesmärgistatud, õppemeetodid ja -materjalid mitmekülgsed ning kaasaegsed, õpitulemuste saavutamist kontrollitakse jne), kodulehel pakutavad täiendavad programmivälised tellimuskoolitused kaasajastatud jne.

3. Vabaühenduste eetikakoodeks (ning kogu heade tavade süsteem) on uuendatud.

[Vabaühenduste eetikakoodeks](#) on ühelt poolt leidnud koha paljude rahastajate kehtestatud tingimustes taotlusvoorude puhul, mistõttu on eetikakoodeks ühingute finantsiväljakutsetele mõeldes äärmiselt olulise tähtsusega. Usaldusväärsed ja eetilised ühinged suudavad oma rahastamisvõimalusi mitmekesistada, mh muutuda ühinguna professionaalselt juhitumaks, taotleda edukamalt toetusi ning koguda tulemuslikumalt annetusi, olgu tegu raha, aja või asjade annetamisega. Teisalt on eetikakoodeks kirjutatud juba 2002. aastal, mil

ühiskond, ka tehnoloogilised lahendused olid teistlaadi. Uutele vabaühendustele (või alustavatele juhtidele või teistele töötajatele) vabaühendustes eetikakoodeksid täna naljalt enam põhjalikult ei tutvustata. Vabaühenduste Liit leiab, ning on kogenud, et leiavad teisedki osapooled, et eetikakoodeks vajab värskendamist, mh vajab üle rääkimist see, kas, kes ja kuidas jälgib, kas ühing, kes on deklareerinud, et eetikakoodeksit (või mistahes head tava) oma tegevuses järgib, seda ka päriselt teeb. Liit viib eetikakoodeksi uuendamiseks läbi mitmeid kaasamisvoore, mis seni on toimunud liidu enda võrgustikes või liikmete seas. 2025. aasta kevadel toimus uuendamise protsessi startkohtumine, mille jooksul kaardistati Tartu Ülikooli eetikakeskuse teadurite abiga senise koodeksi nõrku või katmata kohti (nt katmata on kõik tehisintellekti puudutav), lisaks erinevaid võimalusi, kuidas uuendamist tõhusalt teha ja selle kasutamist tulevikus ka jõustada. Liit loob eetikakeskuse teadurite soovitusel tööühma, mille liikmed koodeksi uuendamise protsessiga pidevalt kaasas käivad. Paremaks planeerimiseks (ja tulemuslikuks uuendamiseks) valmib 2025. aasta teises pooles eetikakeskuse teadlaste soovitatud arhitektuuri alusel teekaart. Tööühm kohtub vähemalt viiel korral 2026. aasta jooksul, kaasates ka huvirühmi laiemalt ning analüüsides olulisi probleemkohti. Soovime, et protsess oleks ka võimalikult kaasav ja avalik, mistõttu kommunikeerime uuendamisega seonduvat aktiivselt. Eraldi ressursi läheb tarvis uuendatud koodeksi tutvustamiseks ühingutele, ka avaliku sektori partneritele (rahastajatele), samuti erinevate näidete kaudu peetavateks aruteludeks, näiteid hõlmava käsiraamatu või juhendmaterjali koostamiseks ja koolitusteks. Eetikakoodeksi uuendamise käigus mõeldakse läbi ka teiste seni kehtivate heade tavade seos eetikakoodeksiga ning tehakse uuendused vastavalt vajadustele. Juba on näha, et esimesena või isegi võimalikult paralleelselt läheb uuendamisele ka annetuste kogumise hea tava.

4. Vabaühenduste Liit uuendab annetuste kogumise hea tava ning hea annetuste koguja märgise taotlemise ja hoidmise põhimõtteid, korraldab annetamistalguid annetamiskultuuri edendamiseks ning teeb aktiivselt huvikaitset annetussvaldkonda puudutava maksukeskkonna ja õigusruumi parendamiseks.

Need tegevused on täpsemalt lahti kirjutatud prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ punktis 4.2., ent seoses prioriteetse suunaga „Võimekad vabaühendused“, kus olulisel kohal on ühenduste finantsstabiilsuse ja jätkusuutlikkuse parandamine, aga ka ühingute paranenud finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, soovib liit rõhutada, et kõik punktis 4.1. loetletud tegevused panustavad ka nende tulemuste saavutamisse. Samuti ei ole prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ eeldatava eelarve toel võimalik kõiki tegevusi soovitud mahus teha, mistõttu nt hea tava ja märgise süsteemiga uuendatavad tegevused võiks toimuda hoopis prioriteetse suuna „Võimekad vabaühendused“ vahenditest.

5. Vabaühenduste Liit koondab ühingute senise praktikakogemuse, valmistab ühtsed juhised praktikantide värbamiseks ning pakub vajalikud dokumendipõhjad praktikantide värbamiseks vabaühendustesse.

Vabaühendused on üldiselt praktikantidele avatud: nt on praktikante edukalt tööl olnud VATEKis, kogukonnapraktika raames (kunagine liidu algatus) leiavad praktikakoha endale gümnaasiuminoored, Vabaühenduste Liit ise on 2025. aastal soovinud pakkuda praktikandikohta riigiteaduste tudengitele Tallinna Ülikoolis, ent tudengite seast ei ole huvilist esile kerkinud. Seega suurim väljakutse võib olla tudengite leiges huvis praktikakoha vastu olukorras, kus vabaühendustel ei ole praktikatöö eest tasu võimalik pakkuda. Ka lahendavad paljud vabaühendused puuduvate töökatte probleemi ära vabatahtlikke kaasates. Ent liit on koostöös erinevate osapooltega valmis katsetama, kas ühingutesse tuleks tööle rohkem praktikante (ja tulevase vabaühenduste töötajaid), kui ehitada selleks üles ühtsed põhimõtted, teha ühingutega koos hästi läbi mõeldud teavitustööd ning kasutada praktikantide juhendamisel õppetunde nii kogukonnapraktikast, töövarjupäevast „Pooltevahetus“ kui ka seni praktikante edukalt rakendanud vabaühenduste kogemustest. Et prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ raames on liidu fookuses ka kodanikuühenduste maine parandamine, sh tööandjana, on needki tegevused omavahel seotud. Teema saab liidu tähelepanu alates 2026. a teisest poolest.

5. Liit loob vabaühenduste mõju mõõtmist ja kasvatamist toetavad juhendmaterjalid ja tööriistad.

Keskendudes juba tegutsevatele ühingutele, mitte alustavatele ideedele (nt Nupukate Lahenduste inkubaatorisse tulnutele), kes soovivad oma tegevuse mõju mõõtma hakata, koostab vabaühenduste liit käsiraamatu vm iseseisvalt kasutatava juhendmaterjali, kuidas alustada oma mõju hindamist, kuidas planeerida oma tegevusi sellest lähtuvalt, ning milliseid tööriistu (nt organisatsiooni juhtimisel) ja kuidas tulemuste saavutamiseks igapäevaselt kasutada. Materjali valmimise järel pakub Vabaühenduste Liit nii materjali tutvustamiseks kui ka materjali edaspidise kasutamise soodustamiseks koolitusi koos nõustamisega, et ühinged ei võtaks kuulnud ja saadud teavet lihtsalt teadmiseks, vaid hakkaks õpitut praktikas rakendama. Liit otsib selle tööloigu sisustamiseks juurde partnereid, kellel on mõju mõõtmisel ning vastavate materjalide koostamisel ja ühingute koolitamisel kogemus olemas. Näiteks on Vabaühenduste Liidule oma koostööhuvist märku andnud sotsiaalne ettevõtte Stories for Impact. Ettepanek panustab programmis „Kogukondlik Eesti“ nimetatud tegevuse „Loodud on ligipääs mõjust lähtuva juhtimise (digitaalsetele) tööriistadele ja koolitustele, et suurendada tõenduspõhiste meetodite kasutamist“ sooritamisse. Tegevust juhib arendus- ja koolitusjuht, kelle vastutada on ka muude juhendmaterjalide värskendamine, seotud koolitusloome jms.

5.2. Vabaühenduste Liit kaardistab olulisemad soovitud andmekategooriad, valmistab ette ja tellib regulaarsena kavandatava miniKODAR-tüüpi uuringu, analüüsib ja kommunikeerib nende tulemusi.

Selle ettepaneku kaudu panustab liit programmis „Kogukondlik Eesti“ nimetatud olulisima tegevuse „Valdkondlik statistika ja muud vabaühendusi ja sotsiaalseid ettevõtteid puudutavad andmed on kogutud, analüüsitud ja avalikustatud“

sooritamisse. Vabaühenduste Liit tunneb ise huvikaitsetööd tehes, aga ka erinevatele elnõudele tagasisidet andes, samuti koolitusi ja töötube tehes puudust värsketest andmetest, mis puudutavad kodanikuühiskonna ja vabaühenduste võimekust erinevates kategooriates ning ühingu rolli oluliste ühiskondlike probleemide lahendamisel. Olemas on küll kodanikuühiskonna arengukava vahehindamise raport, ent selle andmed on valdavalt 2018. aastast ega anna võimalust järjepidevaks hindamiseks nt selliselt, kuidas hinnatakse trende ja arenguid avalikus või erasektoris. Siseministeerium on hiljuti tellinud ka vabatahtlikule tööle keskenduva uuringu, ent see ei anna tervikvaadet kogu sektorile. On andmeid, mida on võimalik koondada avaandmetest, et neid siis analüüsida, ent on ka ports andmeid, mis eeldavad ühingutest tehtud valimi regulaarset küsitlemist. Vabaühenduste Liit soovib koostöös sobiva(te) partneri(te)ga (nt Tallinna Ülikool, Balti Uuringute Instituut, jt) kaardistada olulisimad andmekategooriad ning välja töötada n-ö miniKODAR tüüpi uuring, mis võimaldab pärast pilootuuringut võimalikult lihtsalt Vabaühenduste Liidul (koos oma partneritega) andmeid koguda nt kord aastas, et teha iga-aastase uuringutulemuste saabumise järel valdkonna seisust ka avalikku teavitust, põhistada sellel huvikaitsetegevusi, väidelda sektorikriitiliste era- või avaliku sektori esindajatega jne.

Kuluartikkel	Tegevused ja indikatiivne ajakava	Oodatavad tulemused	Indikatiivne eelarve
Arendus- ja koolitusjuhi tööjõukulud (0,75)	<p>Enamik taotluses kirjeldatud tegevusi ning nendega seotud tulemuste saavutamine eeldab täiendavat ressursi arendus- ja koolitusjuhi näol. Eduka taotluse korral värbab Vabaühenduste Liit 0,75 koormusega tiimiliikme, kes vastutab juhendmaterjalide ja käsiraamatute, samuti koolituste uuendamise eest, alustades rahastamist ning finantsjuhtimist, aga ka digioskusi puudutavate käsiraamatute (ja neid teemasid hõlmavate käsiraamatute) uuendamisest (pidev töö 2026, 2027), koolituskalendri loomise eest (ja koostöö eest kommunikatsioonijuhiga vastava veebivõimekuse loomisel) (alates 2026) ning koolitajate võrgustiku arendamise eest (esimesel võimalusel alates 2025), arendustegevustega seotud tööühmade (nt eetikakoodeksi uuendamiseks, mh tehisintellekti puudutavatel teemadel) töökohtumiste tulemuslikkuse eest (esimesel võimalusel alates 2025) jne. Arendus- ja koolitusjuht leiab vajalikud töövõtjad materjalide uuendamiseks, kui liidu enda kompetentsist jääb nt sisuloomes väheks (nt tehisintellekti teemadel). Samuti teeb arendusjuht koostööd liidu juhatajaga ning võimalike koostööpartneritega, et luua vabaühenduste mõju mõõtmist ja kasvatamist toetavad juhendmaterjalid ja tööriistad (pidev töö 2026 ja 2027) ning et valmistada ette ja tellida vabakonna mõju senisest paremini ja pidevamalt mõõtev mini(mõju)uuring (ettevalmistustega soovime alustada esimesel võimalusel 2025).</p>	<p>(1) Paranevad vabaühenduste finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, finantsstabiilsus ja- jätkusuutlikkus; (2) paranevad vabaühenduste teadlikkus ja oskused tehnoloogia arengu, sh tehisintellekti kasutamise võimalustest, loodud on avalik juhendmaterjal ning vabaühendustele on pakutud kursuseid ja koolitusi, kus on käsitletud tehisintellekti kasutamise võimalusi ja ohte, et suurendada vabaühenduste pädevust; (3) vabaühenduste järelkasvu toetamiseks on [...] pakutud [...] praktikavõimalusi; (4) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.</p>	<p>25 200 eurot aastas (0,75 koormuse eest). Et tehtav töö eeldab kompetentside kaasamist (nt käsiraamatute sisuliseks uuendamiseks) väljastpoolt, on need võimalikud kulud kajastatud järgmisel real.</p>

Võimalikud töötasud (töövõtulepingute, arvete vms näol) juhendmaterjalide, koolituste jms uuendamiseks	Arendus- ja koolitusjuhi vedamisel saame esimeste materjalide uuendamisega algust teha ilmselt 2026. aasta esimeses pooles. Kulud hõlmavad töövõtulepinguid, arvete alusel teenuse osutamist materjalide uuendamisel nendes kompetentsides, mis Vabaühenduste Liidu enda tiimis puuduvad (või ka mille puhul napib liidu tiimiliikmetel ressursi, et sisuliselt panustada.	(1) Paranevad vabaühenduste finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, finantsstabiilsus ja- jätkusuutlikkus; (2) paranevad vabaühenduste teadlikkus ja oskused tehnoloogia arengu, sh tehisintellekti kasutamise võimalustest, loodud on avalik juhendmaterjal ning vabaühendustele on pakutud kursuseid ja koolitusi, kus on käsitletud tehisintellekti kasutamise võimalusi ja ohte, et suurendada vabaühenduste pädevust; (3) vabaühenduste järelkasvu toetamiseks on [...] pakutud [...] praktikavõimalusi; (4) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.	6000-9000 eurot aastas eeldusel, et igas aastas (2026 ja 2027) uuendame 2-3 käsiraamatut vm juhendmaterjali ning nendega seotud koolitusi (ja koolitusmaterjale).
Juhataja tööjõukulud (0,25)	Juhataja peamine roll on pidevalt vastutada strateegilise partnerluse eduka kulgemise eest, sh koostöö eest Siseministeeriumiga, aga ka tulemuslikkuse eest liidu enda tegevustes. Juhataja ka värbab 2025. a sügisel koostöös tiimiga sobiva arendus- ja koolitusjuhi, toetab teda tema ülesannetes, mh võimalike koostööpartnerite leidmisel ja koostöö juhtimisel tiimiliikmetega. Ka on liidu juhataja vajalik kõneisik nii eetikakoodeksi uuendamise, praktikavõimalusi puudutava info korrastamisel ja kommunikeerimisel, aga ka mõju mõõtmise ja uuringutulemuste kommunikeerimise ülesannetes.	(1) Paranevad vabaühenduste finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, finantsstabiilsus ja- jätkusuutlikkus; (2) paranevad vabaühenduste teadlikkus ja oskused tehnoloogia arengu, sh tehisintellekti kasutamise võimalustest, loodud on avalik juhendmaterjal ning vabaühendustele on pakutud kursuseid ja koolitusi, kus on käsitletud tehisintellekti kasutamise võimalusi ja ohte, et suurendada vabaühenduste pädevust; (3) vabaühenduste järelkasvu toetamiseks on [...] pakutud [...] praktikavõimalusi; (4) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.	10 800 eurot aastast (0,25 koormuse eest). Ülejäänud 0,75 katab liit teiste strateegilise partnerluse prioriteetsete suundade alt, aga ka teistest (oma) vahenditest (eelkõige omatulu, ka toetused teistest vahenditest).

Uuringu tellimisega (ettevalmistamine, läbi viimine ja analüüsimine) seotud kulud	Vabaühenduste Liit tellib kodanikuühiskonna mõju järjepidevamalt mõõta võimaldava uuringu välja töötamise ning piloteerib seda kas 2026. või 2027. aastal. Tellimuse üks eeldus on, et välja töötatav uuring saab olema iga-aastaselt lihtsal viisil korratav, et liidul oleks kodanikuühiskonna esindusorganisatsioonina võimalik oma sõnumites toetuda värsketele andmetele, joonistades välja värsked trende erinevates vabakonda puudutavates kategooriates.	(1) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.	20 000 eurot aastas (ühikordne kulu 2026. või 2027. a eelarves). Kordusuuringu kulud katab liit edaspidi omavahenditest või muude toetuste abiga.
Trükistega (kujundus, toimetus, trükkimine), sündmuse korraldamisega või kommunikatsiooniga seotud jooksvad kulud.	Elmistes punktides kirjeldatud tegevuste tulemusel sünnib 2025.-2027. a jooksul materjale, mis vajavad kujundamist, toimetamist ja/või trükkimist, koolitusi vm sündmusi, mis vajavad korraldamist ja kommuniqueerimist, sh praktikavõimalusi (2026) puudutavate tingimuste, soovitude, juhendmaterjalide korrastamist, korraldamist ja kommuniqueerimist, aga ka koolitajate võrgustiku kohtumisi (al 2025) ühtlase kvaliteedi loomiseks ning eetikakoodeksi ja annetuste kogumise hea tava uuendamisega (2026) seonduvad kohtumised. Sõltuvalt tegelikust tegevuskavast, mh sellest, kas eelmises punktis kirjeldatud uuring õnnestub korraldada ja läbi viia 2026. või 2027. aastal, on eelarvemahtu nendeks tegevusteks kas rohkem või vähem.	(1) Paranevad vabaühenduste finantsmajanduslikud oskused ja teadmised, finantsstabiilsus ja- jätkusuutlikkus; (2) paranevad vabaühenduste teadlikkus ja oskused tehnoloogia arengu, sh tehisintellekti kasutamise võimalustest, loodud on avalik juhendmaterjal ning vabaühendustele on pakutud kursuseid ja koolitusi, kus on käsitletud tehisintellekti kasutamise võimalusi ja ohte, et suurendada vabaühenduste pädevust; (3) vabaühenduste järelkasvu toetamiseks on [...] pakutud [...] praktikavõimalusi; (4) analüüsitud on lahendusi vabaühenduste ja kodanikuühiskonna mõju mõõtmiseks.	2000-15 000 eurot, sõltuvalt tegelikust tegevuskavast, mh sellest, kas eelmises punktis kirjeldatud uuring õnnestub korraldada ja läbi viia 2026. või 2027. aastal, kas arveldamine toimub ühel aastal või mitmel aastal mitmes osas jne. Vajadusel (kui on uuringuaasta, kus suur osa eelarvest läheb uuringutöö katteks) on liidul mõistlikul määral võimalik kasutada ka omavahendeid.

(III) Prioriteetne suund: läbipaistev ja kaasav poliitika kujundamine

§ 13. Eesmärk ja toetatavad tegevused

Programmi „Kogukondlik Eesti 2025–2028” strateegilise suuna „Läbipaistev ja kaasav poliitika kujundamine” strateegilise partnerluse prioriteetne suund on kodanikuruum.

§ 14. Oodatavad tulemused

Kodanikuruumi prioriteetsel suunal ellu viidud tegevuste tulemusena:

- 1) kasvab Eesti vabaühenduste enesehinnanguline huvikaitsevõimekus;
- 2) koondatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi;
- 3) kasvab strateegiliste partnerlussuhete arv avaliku või erasektori ja vabaühenduste vahel;
- 4) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sealhulgas uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted.

Vabaühenduste Liit plaanib nende aastate jooksul järgmisi tegevusi:

1. Vabaühenduste Liit käivitab huvikaitsevõimekuse arenguprogrammi.

Selle kaudu liit panustab programmis „Kogukondlik Eesti” nimetatud olulisima tegevuse „Parendatud on huvikaitseorganisatsioonide võimekust huvikaitsetegevusi ellu viia ja üldhuvidesse panustada” saavutamisse. Liit on teaduskirjandusele tuginedes koostanud vabaühenduste huvikaitsevõimekuse kompetentsimudeli, mis toetub ühingu enesehindamisele ning mis on seni läbinud ühe pilootvooru liidu liikmetest või huvikaitsevõrgustikku kuuluvatest ühingutest Eesti huvikaitseorganisatsioonide seas. Pilootvooru raporti leiab [siit](#). Järgmine etapp kujutab endast vajaduspõhiselt (lähtuvalt enesehindamise käigus kogutud punktisummast) jagatavate nõuannete koondamist, kirjeldamist ja vormistamist, et enesehindamise läbinud ühing teaks, milliseid samme astuda oma huvikaitsevõimekuse tõstmiseks. Liit peab vajalikuks mudelit järgmises etapis veel katsetada, alustades 2026. aasta alguses. Liit soovib tuua mudeli ka veebikeskkonda, võimaldades seda mugavalt kasutada siis, kui organisatsioon seda ise soovib. See arendusetapp võiks astuda sama sammu liidu üldlase veebiuueendusega (kirjeldatud tegevustes prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed kodanikud” all). Mudeli võimaldamine veebikeskkonna kaudu annab liidule omakorda võimaluse koguda huvikaitsevõimekust puudutavat statistikat (USAIDi indeksi laadset, kuid detailsemat). Kui mudel ning sellega seotud tööriistad on Eestis edukad, võib kaaluda mudeli eksportimist Eestist väljapoole. Arvestades Eesti senist kõrget positsiooni erinevates demokraatia- ja kodanikuruumi

edetabelites, tundub, et Eesti üha tugevam kodanikuühiskond ja heas tervises demokraatia võib ühel hetkel muutuda oluliseks ekspordiartiklikliks ning omamoodi demokraatia kaitsekilbiks idapiiri ääres.

2. Vabaühenduste Liit uuendab strateegilise partnerluse materjale ning koolitab ametnikke riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes.

Siinsed ettepanekud toetuvad programmis „Kogukondlik Eesti“ sõnastatud olulisimatele väljakutsetele ja prioriteetsetele tegevustele perioodil 2025-2028, mh tegevusele „Kaardistatud ja analüüsitud on vabaühenduste rahastamist ministeeriumides ja omavalitsustes ning rahastajate tegevusse vastavust rahastamise korrale“, aga ka tegevusele „Kaardistatud ja analüüsitud on strateegilise partnerluse mõistet ja kasutusel olevaid eri vorme ministeeriumides ja omavalitsustes“ ning tegevusele „Korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi ja nõustamisi vabaühendusi rahastavatele ministeeriumide, allasutuste ja omavalitsuste töötajatele.

2.1. Liit uuendab vabaühenduste rahastamise juhendmaterjali.

Mh saab hiljemalt 2027. aastaks uuendatud juhendmaterjali osaks ka strateegilist partnerlust puudutav peatükk, hõlmates ülevaadet partnerluse olemusest, põhimõtetest ja rakendusvõimalustest, samuti näiteid. Juhendmaterjali levitatakse pärast valmimist kõigile ministeeriumidele, allasutustele, ka kohalikele omavalitsustele. Tegevusetpanek lähtub programmi „Kogukondlik Eesti“ olulisimast tegevusest „Uuendatud ja levitatud on ühenduste rahastamise juhendmaterjali ministeeriumide, allasutuste ja omavalitsuste töötajatele“.

2.1.1. Kaardistatud ja hinnatud on strateegilise partnerluse seni kasutust leidnud praktikad ja vormid.

Sellele toetudes uuendatakse ka rahastamise juhendmaterjali. Kaardistamise käigus 2025. aastal valmistame ette metoodika strateegilise partnerluse kogemuse vahehindamiseks ministeeriumides, et oleks ka värsket sisendit, millele toetudes ettepanekuid parandusteks ja muudatusteks teha. Liidul on sarnane kogemus juba Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi (vahe)hindamisel.

2.2. Liit korraldab ministeeriumidele, allasutustele, ka kohalikele omavalitsustele infotunde ja koolitusi strateegilise partnerluse rakendamiseks ning pakub vajaduspõhist konsultatsiooni.

Toetudes uuendatud juhendmaterjalile, saab värskendada ka materjale, millele liit oma senises teavitamise, koolitamise ja konsulteerimise töös on toetunud. Koostöös prioriteetse suuna „Võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted“ all kirjeldatud arendus- ja koolitusjuhiga töötatakse 2026. a jooksul välja praktiline koolitus-töötuba (võib olla ka mitmepäevane), mis võimaldab strateegilise partnerlusega tutvuda, aga ka alustada asutuse teekonda partnerluse rakendamise poole. Nii 2026.-2027. a pakutavate infotundide kui koolituste kaudu

kasvab usaldus ja valmisolek strateegilise partnerluse süsteemi loomiseks oma asutuses.

2.3. Liit teeb pidevat huvikaitsetööd selle nimel, et strateegiline partnerlus rakenduks enamates asutustes.

Näiteks töötame selle nimel, et juba strateegilist partnerlust rakendavate ministeeriumide kõrval tunnustaks ja tutvustaks rahandusministeerium strateegilist partnerlust kui mõistlikku ja eelistatud koostöö formaati kodanikuühiskonna organisatsioonide ning ministeeriumide vahel. Töötame järjepidevalt selle nimel, et suurendada nende ministeeriumide hulka, kes strateegilise partnerluse mudelit rakendavad. Vabaühenduste Liidul on olnud selles protsessis nii jõustav kui nõustav roll (nt kogemus strateegilise partnerluse viimisel Kultuuriministeeriumisse). Jõustavat rolli täidame läbi ministeeriumide vastava valdkonna ametnike teadlikkuse tõstmise ja konkreetsete kaasamisüritustega. Nõustavat rolli täidame sisendi ja konkreetsete ettepanekute esitamisega, mis puudutab strateegilise partnerluse väljatöötamist konkreetsetes ministeeriumis või juba olemasolevate rakendavate ministeeriumide juures strateegilise partnerluse mudeli arendamisel.

3. Vabaühenduste Liit sõltumatu ja erapooletu osapoolena suurendab vabaühenduste rahastamise läbipaistvust ning toetuste jagamise selgust.

Siinsed ettepanekud toetuvad programmis „Kogukondlik Eesti“ sõnastatud olulisimatele väljakutsetele ja prioriteetsetele tegevustele perioodil 2025-2028, mh tegevusele „Kaardistatud ja analüüsitud on vabaühenduste rahastamist ministeeriumides ja omavalitsustes ning rahastajate tegevusse vastavust rahastamise korrale“.

3.1. Liit uuendab regulaarselt ühingute rahastamisandmete portaali [MTYraha](#).

Tegevusettepanek lähtub otseselt programmist „Kogukondlik Eesti“, kus olulisima tegevusena on kirjas „Vabaühenduste rahastamiskeskonna andmebaas on igal aastal uuendatud. Seega: liit uuendab strateegilise partnerluse perioodi käigus MTYraha portaali 2023.-2026. aasta andmetega. Portaali uuendamise senine kogemus näitab, et see võimaldab puhastada riigi avaandmeid, mis oma terviklikul ja puhastamata kujul on eksitavad, sisaldades makseid saanud mittetulundusühingute ja sihtasutuste hulgas ka arvukalt riigi või kohalike omavalitsuste endi asutatud mittetulundusühinguid ja sihtasutusi. Ka hõlmavad avaandmeid inimlike vigu, mis tuleb enne portaali uuendamist käsitsi välja puhastada (nt toetused erinevatele korteriühistutele. Strateegilise partnerluse perioodi käigus saab liit portaali riputada 2023.-2026. aasta puhastatud avaandmetele toetuva ülevaate. Samuti teeb liit andmetele toetudes avalikku kommunikatsiooni, huvikaitset (nt fraktsioonidega kohtudes) ning koolitusi ja infoüritusi (nt kohalikele omavalitsustele ja riigiametlikele). Et portaali kasutajamugavus on vähene, seirab liit ka võimalusi viia MTYraha andmed keskkonda, kus neid saab mugavamalt ja selgemini kuvada. See töö käib käsikäes

prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ tegevustega liidu kanalite uuendamisel.

3.2. Liit koostab ja avalikustab vabaühenduste rahastamise variraporti.

Liit on alustanud vabaühenduste riikliku rahastamise teise variraporti koostamiseks informatsiooni kogumist ministeeriumidest. Uus raport saab olema üles ehitatud samadele kriteeriumidele, mille alusel liit andis hinnangu [2016. aastal valminud variraportis](#). Raporti eesmärk on vaadelda ministeeriumide poolse toetuste jagamise ning strateegiliste partnerite leidmise läbipaistvuses ja ligipääsetavuses vahepeal toimunud arenguid. Uus raport valmib 2025. aasta jooksul, misjärel algab selle avalik tutvustamine nii meediakanalites kui ministeeriumidele, vabaühendustele jt huvitatud osapooltele. Raportist saadud infot ja sisendit kasutatakse ka ühingute rahastamisega seonduvates huvikaitsetegevustes, nt rahastamise juhendmaterjali uuendamisel, strateegilise partnerluse mudeli laiema kasutuselevõtu propageerimisel jne. Mh võimaldab raport panustada programmis „Kogukondlik Eesti“ sõnastatud tegevuse „Edendatud on vabaühenduste rahastajate koostööd“ saavutamisse.

4. Vabaühenduste Liit toetab Riigikantselei tegevusi ministeeriumide kaasamiskoordinaatorite rolli ja kompetentsi tugevdamisel.

Selle kaudu panustab liit programmis „Kogukondlik Eesti“ nimetatud olulisima tegevuse „Suurendatud on ministeeriumides töötavate kaasamiskoordinaatorite rolli ja kompetentsi“ saavutamisse. Kaasamiskoordinaatorite töö ja selle kvaliteet on eelkõige Riigikantselei ning ministeeriumide vastutada. Vabaühenduste Liit on varasemalt ning plaanib ka edaspidi olla toeks: nõustada, koolitada, teha huvikaitset kaasamistöö kvaliteedi tõstmiseks jne. Liidu kogemus on, et suurim väljakutse on kaasamiskoordinaatorite ülekoormus (seda tööd tehakse tavaliselt muude tööülesannete kõrvalt, mis raskendab pühendumist, oskuste arendamist; koordinaatorid ka vahetuvad tihti) ning vähene strateegilise juhtimise tasandi huvi kaasamistöö parandamise vastu oma riigiasutuses. Et Vabaühenduste Liit on aga Avatud Valitsemise Partnerluse kodanikuühiskonnapoolne eestvedaja, on meie jaoks mõistagi oluline edendada vabakonna koostööd nii kaasamiskoordinaatorite kui Riigikantseleiga. Selleks anname eelkõige sisendit Riigikantseleile koordinaatorite koolitamise ja nende teadlikkuse tõstmise teemadel (mh näidisolekordade demonstreerimine, halvad kaasamise näited jne); võimaldame huvikaitsevõrgustiku kaudu ühingutele ja kaasamiskoordinaatoritele ühtset platvormi; kogume kaasamise häid (ja halbu) praktikaid ja jagame neid. Nende tegevustega seotud lõigud on kirjeldatud ka prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ all.

Kuluartikkel	Tegevused ja indikatiivne ajakava	Oodatavad tulemused	Indikatiivne eelarve
Huvikaitespetsialisti tööjõukulud (0,75)	Enamik taotluses kirjeldatud tegevusi ning nendega seotud tulemuste saavutamine käib läbi huvikaitespetsialisti igapäevase töö (0,75). Huvikaitespetsialist vastutab mh selle eest, et uuendatud oleks mtyraha portaali (2023.-2026. aasta andmetega 2025., 2026. ja 2027. aasta jooksul), koostatud oleks vabaühenduste rahastamise variraport (2025); et nende materjalide ja uuenduste sisu oleks avalikkusele kommenteeritud (pidevalt 2025, 2026, 2027) ning leitud oleks head digilahendused nii mtyraha portaali kaasajastamiseks kui ka huvikaitsevõimekuse enesehindamisplatvormi paigutamiseks (hiljemalt 2027). Huvikaitespetsialist on ka huvikaitsevõimekuse kompetentsimudeli autor ning koordineerib mudelile toetuvate võimekuse tõstmisele suunatud tegevuste ellutoomist ja analüüsi (alates 2025. a teisest poolest). Huvikaitespetsialist teeb ka koostööd prioriteetse suuna „Võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted“ all kirjeldatud arendus- ja koolitusjuhiga, uuendades koostöös ka vabaühenduste rahastamist puudutavad juhendmaterjalid ning pakkudes koostöös koolitusi avalikule sektorile nii riigi kui omavalitsuste tasandil.	(1) Kasvab Eesti vabaühenduste enesehinnanguline huvikaitsevõimekus; (2) koostatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi; (3) kasvab strateegiliste partnerlussuhete arv avaliku või erasektori ja vabaühenduste vahel; (4) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sh uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted.	25 200 eurot aastas (0,75 koormuse eest). Liidu huvikaitespetsialist töötabki osakoormusega, oma- vm tulusid tema ülejäänud palgafondi katmiseks ei ole eduka taotluse korral tarvis.
Mtyraha portaali andmete uuendamine	Sõltumata sellest, kas MTYraha portaali õnnestub või ei õnnestu viia kaasaegsemale platvormile (kooskõlas mh prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ all kirjeldatud digitegevustega kui ka järgmisel real märgitud MTYraha platvormi uuendamiseks planeeritud kuludega), on püsivad	(1) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sh uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted;	2000 eurot aastas

	kulud MTYraha portaali andmete uuendamiseks orienteeruvalt 2000 eurot aastas (2025, 2026 ja 2027). See hõlmab eelkõige tehnilist abi andmete üleslaadimisel portaali.	(2) koondatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi;	
MTYraha portaali uuendamine kooskõlas „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ prioriteetse suuna all kirjeldatud digitegevustega	Eeldusel, et liidul on võimalik prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ all kirjeldatud digilahendused järgmiste aastate jooksul järgemööda värskendada, on soodsamal viisil võimalik paralleelselt leida kaasaegsem ja mugavam lahendus ka MTYraha portaalile (hiljemalt 2027).	(1) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sh uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted; (2) koondatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi;	4000 eurot aastas (ühekordne kulu)
Juhataja tööjõukulud (0,25)	Juhataja peamine ja pidev roll on vastutada strateegilise partnerluse eduka kulgemise eest, sh koostöö eest Siseministeeriumiga, aga ka tulemuslikkuse eest liidu enda tegevustes. Juhataja toetab huvikaitsespetsialisti tema ülesannetes, mh suhetes erinevate ministeeriumidega variraporti (2025) jaoks vajalike andmete koondamisel ning tulemuste kommunikeerimisel, aga ka koostöös tiimiliikmetega (nii arendus- ja koolitusjuhi kui kommunikatsioonijuhi ja huvikaits juhiga; viimase töötasu ja tegevused on rahastatud eelkõige teistest vahenditest). Ka on liidu juhataja vajalik kõneisik erinevate teemade kajastamisel liidust väljapoole ning koostöö(k)s Riigikantseleiga, mis puudutav avatud valitsemise partnerlusega seotud tegevusi ning kaasamiskoordinaatorite arendamist.	(1) Kasvab Eesti vabaühenduste enesehinnanguline huvikaitsvõimekus; (2) koondatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi; (3) kasvab strateegiliste partnerlussuhete arv avaliku või erasektori ja vabaühenduste vahel; (4) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sh uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted.	10 800 eurot aastast (0,25 koormuse eest). Ülejäänud 0,75 katab liit teiste strateegilise partnerluse prioriteetsete suundade alt, aga ka teistest (oma) vahenditest (eelkõige omatulu, ka toetused teistest vahenditest).

Huvikaitsevõimekuse kompetentsimudelile toetuva enesehindamise digilahenduse loomine	Et piloteerimisest edasi liikuda ja teha huvikaitsevõimekuse kompetentsimudelile toetuv enesehindamise tööriist ühingutele vabalt kättesaadavaks, tuleb see viia kaasaegsele digiplatvormile. Eeldusel, et liidul on võimalik prioriteetse suuna „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ all kirjeldatud digilahendused järgmiste aastate jooksul järgemööda värskendada, on seda võimalik teha soodsamal ja süsteemsemal viisil. Eelistame selle teemaga liikuda edasi ühena esimestest, lootes platvormi avalikuks tuua 2026. aasta lõpuks. Platvorm võimaldab koguda huvikaitsevõimekust puudutavat statistikat ning pakkuda ka paremini sihitud nõustamist ja koolitusi ühingutele.	(1) Kasvab Eesti vabaühenduste enesehinnanguline huvikaitsevõimekus.	4000 eurot aastas (ühekordne kulu)
Materjalide kujundamise ja trükkimise, koolituste ettevalmistamise ja korraldamisega seotud kulud.	Sõltuvalt digilahenduste värskendamise tegelikust tempost selle tegevusrea eelarve varieerub. Orienteeruvalt pool ressursist peaks aga minema vabaühenduste huvikaitsevõimekuse tõstmisele suunatud materjalide loomisse ja koolituste ning nõustamiste pakkumisse, teine pool on aga suunatud avaliku sektori, nii riigi kui omavalitsuste ametnike koolitamisele (sh korralduskulud), teavitamisele ja nõustamisele nii strateegilise partnerluse kui kaasamise teemadel, aga ka nendele suunatud materjalide toimetamise, kujundamise, vajadusel ka trükkimisse (nt rahastamise juhendmaterjal). Tegevused on võimalikult pidevad, et mh jaotada liidu enda koormust võimalikult ühtlaselt. Alustame tegevustega 2025. a teises pooles.	(1) koondatud on ülevaade strateegilisest partnerlusest ja selle eri vormidest avaliku või erasektori ja vabakonna vahel ning korraldatud on strateegilise partnerluse koolitusi; (2) kasvab strateegiliste partnerlussuhete arv avaliku või erasektori ja vabaühenduste vahel; (3) kaardistatud on kodanikuühiskonna kaasamis- ja rahastamistavad, koostatud on materjal kodanikuühiskonna kaasamiseks, sh uuendatud on vabaühenduste rahastamispõhimõtted.	14 000-22 000 eurot aastas